

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Kateřina Kučová

Evropské dědické osvědčení

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. Mgr. Magdalena Pfeiffer, Ph.D.

Katedra: Katedra obchodního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 7. 6. 2023

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 139 507 znaků včetně mezer.

Kateřina Kučová

V Praze dne 7. června 2023

Poděkování

Tímto děkuji doc. JUDr. Mgr. Magdaleně Pfeiffer, Ph.D. za odborné vedení a vstřícný přístup při psaní této diplomové práce a za veškeré rady a připomínky. Dále bych ráda poděkovala JUDr. Jiřímu Svobodovi za pomoc při zpracování judikatury. V neposlední řadě děkuji svým rodičům za odbornou a jazykovou korekturu a za podporu po celou dobu studia. Mé poděkování také patří Alžbětě, která mi byla oporou po celou dobu psaní této diplomové práce.

Obsah

Úvod.....	1
1 Pojem a prameny právní úpravy evropského dědického osvědčení.....	2
1.1 Evropské dědické osvědčení a vnitrostátní dědická osvědčení	2
2 Žádost o vydání evropského dědického osvědčení	4
2.1 Osoba žadatele.....	4
2.1.1 Dědic.....	7
2.1.2 Odkazovník	8
2.1.3 Vykonavatel závěti	9
2.1.4 Správce pozůstalosti	10
2.2 Forma a obsah žádosti	11
3 Vydání evropského dědického osvědčení	16
3.1 Orgány příslušné k vydání evropského dědického osvědčení	16
3.2 Přezkoumání žádosti o vydání evropského dědického osvědčení a podmínky pro jeho vydání.....	19
3.3 Forma a obsah evropského dědického osvědčení.....	22
3.4 Ověřené kopie evropského dědického osvědčení.....	24
4 Účinky evropského dědického osvědčení	27
4.1 Presumpce správnosti informací uvedených v evropském dědickém osvědčení	29
4.1.1 Evropské dědické osvědčení jako veřejná listina	30
4.2 Ochrana dobré víry	32
4.2.1 Hrubá nedbalost jako omezení principu ochrany dobré víry.....	35
4.3 Evropské dědické osvědčení jako platný dokument k zápisu do veřejných rejstříků	36
4.3.1 Zápis do katastru nemovitostí na základě evropského dědického osvědčení.....	40
5 Vady evropského dědického osvědčení a jejich náprava	46
5.1 Opravné prostředky proti rozhodnutím souvisejícím s evropským dědickým osvědčením.....	48

5.2 Pozastavení účinků evropského dědického osvědčení	50
Závěr.....	52
Seznam použitých zkratek.....	56
Seznam použitých zdrojů	58
Abstrakt.....	64
Abstract.....	65

Úvod

Nejen díky volnému pohybu osob v rámci Evropské unie (dále jen EU) se v posledních letech stále zvyšuje počet osob, které z určitých důvodů vlastní majetek v jiném členském státě EU (dále jen členský stát) než v tom, jehož jsou státními občany, a díky tomu roste i počet dědictví s mezinárodním prvkem. Ke zjednodušení a zrychlení takových dědických řízení bylo evropským zákonodárcem vytvořeno evropského dědického osvědčení (dále jen EDO), kterým se bude zabývat má diplomová práce.

Problematiku EDO jsem si vybrala především z důvodu, že jí dle mého názoru není v odborné literatuře věnována dostatečná pozornost. Zejména v české odborné literatuře se tímto tématem zabývá velmi málo článků. Sami notáři jako vydávající orgány si často ohledně jeho vydání neví rady, což komplikuje dědické řízení i následný převod majetku zůstavitele na oprávněné osoby. Právě toto je jeden z důvodů, proč jsem se rozhodla zabývat se tématem EDO.

Hlavním cílem této práce je popis a analýza problémů, které se v souvislosti s vydáváním EDO vyskytly či vyskytují a které jsou dle mého názoru zajímavé. Mým cílem je také kriticky rozebrat rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie (dále jen SDEU) týkající se EDO. V první kapitole je stručně uvedeno, jaký byl proces zakotvení EDO v právním řádu EU, jeho účel, a jaký má vztah k vnitrostátním dědickým osvědčením. Ve druhé kapitole je rozebrána právní úprava týkající se žádosti o EDO, zejména formální a obsahové náležitosti takové žádosti a vymezení osob oprávněných žádat o EDO. Třetí kapitola se zabývá samotným vydáním EDO. Je zde přiblížena problematika mezinárodní příslušnosti orgánů k vydání EDO a vydávajících orgánů, postup těchto orgánů před vydáním EDO, jeho forma a obsah. V této kapitole jsou také rozebrány nejdůležitější informace ohledně ověřených kopií EDO. Největší část je věnována páté kapitole o účincích, které EDO vyvolává. Tato kapitola je zaměřena na zápis práv do katastru nemovitostí na základě EDO, což je dle mého názoru nejaktuálnější a nejvíce rozebíraná otázka týkající se tématu této práce. Dále se tato část práce zabývá tím, zda je EDO veřejnou listinu. V poslední kapitole jsou shrnuty informace ohledně možných vad EDO a důsledků, které tyto vady mají.

Při psaní diplomové práce používám zejména deskriptivní metodu, syntézu a v některých částech i kritickou analýzu. U relevantní problematiky používám metodu komparace.

1 Pojem a prameny právní úpravy evropského dědického osvědčení

Evropské dědické osvědčení bylo zavedeno Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení (dále jen Nařízení). Rozsah působnosti Nařízení byl předvídan již Vídeňským akčním plánem z roku 1998 a Haagským programem: „Posílení svobody, bezpečnosti a práva v Evropské unii“. Měl být přijat nástroj, který bude mimo jiné upravovat mezinárodní příslušnost, rozhodné právo a problematiku uznávání a výkonu cizích rozhodnutí týkajících se dědických věcí.¹ Na základě Haagského programu poté Komise vydala Zelenou knihu – Dědictví a závěti, která sloužila jako základ pro diskuzi ohledně podoby Nařízení.²

Důvodem, proč bylo v rámci EU potřeba upravit právní oblast dědictví, byl bezpochyby narůstající počet dědictví s mezinárodním prvkem (nejen) v EU.³ Účelem Nařízení je zejména zjednodušit dědická řízení s mezinárodním prvkem. Snahou bylo, aby soudy určitého členského státu byly příslušné k projednání veškerého majetku zůstavitele bez ohledu na to, kde se tento majetek nachází. Ke zjednodušení dědického řízení dochází ve většině řízení také sjednocením práva rozhodného pro dědictví s právem místa soudu příslušného k projednání dědictví.⁴ Významnou změnou je zavedení zcela nového osvědčení, které má zjednodušit přeshraniční dědická řízení. Tímto osvědčením je EDO, jemuž je v Nařízení věnována celá kapitola VI.

1.1 Evropské dědické osvědčení a vnitrostátní dědická osvědčení

EDO slouží dědicům, odkazovníkům, kteří mají přímá práva k dědictví, vykonavatelům závětí a správcům pozůstalosti k prokázání jejich postavení v jiných

¹ Důvodová zpráva k Návrhu nařízení Evropského Parlamentu a Rady o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a úředních listin ve věcech dědictví a vytvoření evropského dědického osvědčení. 14.10.2009, KOM(2009) 154 v konečném znění, 2009/0157 (COD), s. 2.

² KREBE, Bernhard. Creation of a European Certificate of Succession. In: CALVO CARAVACA, Alfonso-Luis, Angelo DAVÌ a Heinz-Peter MANSEL. The EU succession regulation: a commentary. Cambridge, United Kingdom: Cambridge University Press, 2016. ISBN 978-1-107-12730-2, s. 678. Zelená kniha. EUR-Lex [online]. [cit. 2023-05-22]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM:green_paper.

³ LESZAY, Lenka a SVOBODA, Jirí. Návrh nařízení Rady (ES) o rozhodném právu, o pravomoci, uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech dědictví a závětí. *Ad Notam*. 2008, roč. 14, č. 2, s. 55-62.

⁴ MATEŘANKOVÁ, Jarmila. *Mezinárodní příslušnost podle evropského nařízení o dědictví*. *Ad Notam* [online]. 2016 [cit. 2023-05-22]. Dostupné z: https://www.nkcr.cz/casopis-ad-notam/detail/39_284-mezinarodni-prislusnost-podle-evropskeho-narizeni-o-dedictvi.

členských státech, a zároveň ke snadnějšímu uplatňování jejich práv.⁵ Před přijetím Nařízení bylo prokazování jejich práv komplikované. Bylo tomu tak zejména z důvodu, že členské státy vydávaly k tomuto účelu vlastní dokumenty, které zpravidla mezi členskými státy nebyly uznávány.⁶ To ovšem neznamená, že zavedením EDO by veškerá vnitrostátní dědická osvědčení vydávaná členskými státy vymizela. Z důvodu zásady subsidiarity nemá EDO sloužit jako náhrada za vnitrostátní dědická osvědčení.⁷ EDO navíc touto náhradou ani být nemůže, neboť je možné jej vydat jen v případě, že má být použito v přeshraniční situaci. EDO tedy nesmí být vydáno, pokud se nejedná o dědictví s mezinárodním prvkem.⁸ Zároveň je dle čl. 62 odst. 2 Nařízení použití EDO dobrovolné, což mj. znamená, že osoba oprávněná žádat o EDO si může vybrat, zda k prokázání výše uvedených skutečností použije EDO, nebo vnitrostátní dědické osvědčení.⁹

EDO vyvolává účinky v jiném členském státě bez dalšího. Není tedy (na rozdíl do vnitrostátního dědického osvědčení) potřeba žádat o jeho uznání, ani podstupovat další formalities, což značně zjednodušuje celé dědické řízení s mezinárodním prvkem.¹⁰ Navíc v případě, kdy je EDO platně vydáno (tj. mimo jiné je splněna podmínka mezinárodního prvku, viz výše), je možné EDO použít i ve státě, v němž bylo vydáno. Osoby, které potřebují např. prokázat své postavení i ve státě vydání, tedy nemusí žádat ještě o vnitrostátní dědické osvědčení.¹¹ Oprávněným osobám se tak výrazně více vyplatí podat žádost o vydání EDO než o vydání vnitrostátního dědického osvědčení. Nicméně mohou nastat i situace, kdy vnitrostátní dědické osvědčení bude pro oprávněnou osobu výhodnější než EDO. Jako příklad je možné uvést německé dědické osvědčení, které poskytuje větší míru ochrany osobám, jež jednají na základě informací v něm uvedených, než osobám jednajícím na základě informací uvedených v EDO.¹²

⁵ Čl. 63 odst. 1 Nařízení. TAGARTA, Crina Alina. *European Certificate of Succession Necessity or Opportunity?*. *Legal Sciences in the New Millennium*. 2014, s. 61.

⁶ VESELÁ, Lenka. *Dědické řízení s mezinárodním prvkem se zaměřením na přijetí a praktické fungování Nařízení o dědictví*. Praha, 2020. Rigorózní práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta. Vedoucí práce Doc. JUDr. Mgr. Magdalena Pfeiffer Ph.D, s. 60-61.

⁷ Rec. 67 preambule Nařízení. Čl. 62 odst. 3 Nařízení.

⁸ HERTEL, Christian. *European Certificate of Succession—content, issue and effects*. ERA Forum [online]. 2014, vol. 15, n. 3, s. 393-407 [cit. 2023-02-15]. ISSN 1612-3093. doi:10.1007/s12027-014-0355-y, s. 401.

⁹ VESELÁ (2020) op. cit. pozn. 6, s. 71.

¹⁰ Čl. 69 odst. 1 Nařízení.

¹¹ HERTEL (2014) op. cit. pozn. 8, s. 401.

¹² KREBE (2016) op. cit. pozn. 2, s. 680.

Souběžné vydání EDO a vnitrostátního dědického osvědčení, příp. jiného obdobného dokumentu, není vyloučeno.¹³ Může tak jednoduše nastat situace, kdy si vnitrostátní dědické osvědčení a EDO odporují. V Nařízení není řešení takové situace upraveno. Dle některých autorů nemá ani jedno z těchto osvědčení samo o sobě přednost před druhým. Pokud obě tato osvědčení vyvolávají domněnku správnosti a mají rozdílný obsah, vyvrací jedna domněnka správnosti domněnku jiného osvědčení.¹⁴

2 Žádost o vydání evropského dědického osvědčení

EDO může být dle čl. 65 odst. 1 Nařízení vydáno pouze na žádost. Vydání EDO *ex officio* tedy není možné.¹⁵ Rec. 72 preambule Nařízení sice uvádí, že příslušný orgán by měl osvědčení vydávat na žádost, což by se dalo vyložit jako možnost příslušného orgánu vydat EDO i bez žádosti, nicméně preambule Nařízení je pouze jakýmsi rámcem pro výklad Nařízení a není právně závazná.¹⁶

2.1 Osoba žadatele

Osoby oprávněné podat žádost (v Nařízení dále uváděni jako žadatelé) jsou uvedeny v čl. 63 odst. 1 Nařízení. Jedná se o dědice, odkazovníky mající přímá práva k dědictví, vykonavatele závětí a správce pozůstalosti.¹⁷ Žadatelé jsou v souladu s § 288a odst. 1 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále jen ZŘS) účastníky řízení o vydání EDO, a náleží jim tak všechna práva a povinnosti účastníků řízení podle ZŘS.¹⁸ V případě, že je více osob oprávněných podat žádost o EDO, může každá osoba žádat sama za sebe, nebo mohou podat žádost společnou.¹⁹

Je otázkou, jak by výše uvedené oprávněné osoby měly být definovány pro účely Nařízení, respektive pro účely vydání EDO. V čl. 3 Nařízení jsou pro účely výkladu

¹³ STOICA, Veronica a Gabriela DUMITRACHE. SHORT LEGAL FORAY ON THE EUROPEAN CERTIFICATE OF SUCCESSION. *AGORA International Journal of Juridical Sciences*. 2017, no. 2 (2017), s. 96-106.

¹⁴ KREBE (2016) op. cit. pozn. 2, s. 682-683.

¹⁵ KREBE, Bernhard. Application for a Certificate. In: CALVO CARAVACA, Alfonso-Luis, Angelo DAVÌ a Heinz-Peter MANSEL. *The EU succession regulation: a commentary*. Cambridge, United Kingdom: Cambridge University Press, 2016. ISBN 978-1-107-12730-2, s. 712.

¹⁶ MATEŘANKOVÁ (2016) op. cit. pozn. 4.

¹⁷ Čl. 63 odst. 1 Nařízení.

¹⁸ § 288a odst. 2 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.

¹⁹ KREBE (2016) op. cit. pozn. 15, s. 715.

Nařízení určité pojmy definovány, nicméně žádná z oprávněných osob zde uvedena není. Jinak tomu není ani v preambuli Nařízení. Existují dva názory na to, jak by se k výkladu takových pojmů mělo přistupovat. První možností je použití autonomního výkladu, což znamená, že by tyto pojmy měly být vykládány nezávisle na právních řádech členských států tak, aby takový výklad byl v souladu s účelem konkrétních ustanovení, s výkladovými pravidly práva EU a s názory SDEU.²⁰ Z tohoto pravidla existuje výjimka, která se uplatní v případě, že právo EU odkazuje na právní řád určitého státu.²¹ Tak tomu dle mého názoru bude i v případě žadatelů o EDO. Dle čl. 23 odst. 2 písm. b) Nařízení se rozhodným právem řídí mimo jiné určení oprávněných osob. Ačkoliv jsou zde myšleny oprávněné osoby ve smyslu oprávnění k pozůstalosti, překrývají se s osobami uvedenými v čl. 63 odst. 1 Nařízení, a domnívám se tedy, že rozhodné právo pro dědictví se použije i na výklad pojmů jednotlivých žadatelů, zejména z důvodu zachování jednotného dědického statutu, který je jedním z cílů Nařízení.

V literatuře se autoři často zabývají myšlenkou, zda osobou oprávněnou žádat o EDO je i věřitel (ať už zůstavitele nebo dědiců). Ti, kteří mají za to, že věřitel je k podání žádosti oprávněn, argumentují například např. rec. 45²² a rec. 46²³ preambule Nařízení. Z těchto recitálů preambule vyvozují, že by věřitel měl být k takové žádosti oprávněn, aby mu nebylo znemožňováno chránit svá práva. Dále tvrdí, že seznam osob vyjmenovaných v čl. 63 Nařízení je pouze demonstrativní.²⁴ S tímto názorem zásadně nesouhlasím, a to vzhledem k tomu, že v daném článku není uvedeno žádné slovo jako

²⁰ Evropské dědické osvědčení. In: ŠEŠINA, M., MUZIKÁŘ, L., DOBIÁŠ, P. *Dědické právo. Praktická příručka*. 2 aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022. ISBN 978-80-7502-601-9, s. 926. KREBE, Bernhard. Purpose of the certificate. In: CALVO CARAVACA, Alfonso-Luis, Angelo DAVÍ a Heinz-Peter MANSEL. *The EU succession regulation: a commentary*. Cambridge, United Kingdom: Cambridge University Press, 2016. ISBN 978-1-107-12730-2, s. 688.

²¹ OPLETAL, David. *Specifika interpretace práva Evropské unie*. Brno, 2012. Diplomová práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity.

²² Rec. 45 preambule Nařízení zní: „Toto nařízení by nemělo bránit tomu, aby věřitelé mohli například prostřednictvím svého zástupce činit v zájmu ochrany svých práv případně další kroky, které jim umožňuje vnitrostátní právo a které jsou v souladu s příslušnými nástroji Unie.“

²³ Rec. 46 preambule Nařízení zní: „Toto nařízení by mělo umožňovat, aby byli potenciální věřitelé informováni o zahájení dědického řízení v jiných členských státech, kde se nachází majetek. V souvislosti s uplatňováním tohoto nařízení by proto měla být zvážena možnost zavést mechanismus – prostřednictvím portálu e-justice, bude-li to možné – který by potenciálním věřitelům v jiném členském státě poskytoval přístup k relevantním informacím tak, aby měli možnost oznámit své nároky.“

²⁴ IONAȘ, D.G. a N. CRĂCIUN. THE EUROPEAN HEIR CERTIFICATE. *Bulletin of the Transilvania University of Brașov*. 2016, vol. 9 (58) No. 2, s. 164-165.

například, zejména nebo a podobně.²⁵ Kdyby zákonodárce zamýšlel, aby i další osoby byly oprávněné podat tuto žádost, s největší pravděpodobností by některé z výše uvedených spojení použil. Demonstrativní výčet se objevuje např. v čl. 63 odst. 2 Nařízení, a není proto důvod, aby zákonodárce obdobně tato spojení nepoužil i v čl. 63 odst. 1 Nařízení. Vzhledem k výše uvedenému mám za to, že výčet osob uvedených v čl. 63 odst. 1 Nařízení je taxativní. Dále se domnívám, že práva věřitelů, jak jsou uvedena v rec. 45 a 46 preambule Nařízení, budou zachována i v případě, že jim nebude umožněno prokázat se pomocí EDO. V rec. 46 preambule Nařízení je dokonce navrženo zavést systém, ze kterého by věřitelé mohli čerpat relevantní informace o dědickém řízení, a měli tak možnost např. přihlásit své pohledávky do řízení. Vzhledem k návrhu tohoto mechanismu je jasné, že zákonodárce nepočítá s tím, že by EDO mělo být věřiteli použito k získání informací ohledně dědictví nebo k přihlášení jejich pohledávek. Jako argument proti oprávnění věřitelů žádat o EDO, je uváděna i jeho nevyužitelnost věřiteli, a to z důvodu, že není pravděpodobné, že by takové osvědčení přesvědčilo dědice, aby dluh splnil, pokud ho odmítal splnit již předtím.²⁶ Proti výše uvedenému oprávnění věřitelů svědčí i rozpor s cílem právní úpravy EDO, které má sloužit jako podklad způsobilý prokázat status osoby oprávněné (dědice, odkazovníka atd.), a ne jako podklad pro vymáhání pohledávek věřitelů. Podle některých autorů by takový výklad byl v rozporu s čl. 65 Nařízení, jehož znění žádnou výjimku nepřipouští. Dále bývá zmiňováno, že to není možné ani v případě, kdy právní řád některého státu umožňuje vydat vnitrostátní osvědčení věřiteli (například v Německu je možné vydat osvědčení o dědictví i věřiteli toho dlužníka, který sám je oprávněn o osvědčení žádat).²⁷ Osvědčení by mohlo být pro věřitele užitečné, aby věděli, na koho se se svými pohledávkami obrátit. To by nicméně bylo v rozporu se smyslem Nařízení, které vytváří EDO jako dokument, jenž má být vydán

²⁵ Demonstrativní výčet. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-12-10]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Demonstrativní_výčet.

²⁶ Max Planck Institute for Comparative and International Private Law: Comments on the European Commission's Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on jurisdiction, applicable law, recognition and enforcement of decisions and authentic instruments in matters of succession and the creation of a European Certificate of Succession. *Rabels Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht / The Rabel Journal of Comparative and International Private Law*. 2010, Bd. 74, H. 3, s. 522-720.

²⁷ KREBE (2016) op. cit. pozn. 15, s. 716.

osobám s přímými právy k dědictví.²⁸ Navíc k posledně zmíněnému účelu je v čl. 70 odst. 1 Nařízení upravena možnost vydat ověřenou kopii EDO jakékoliv osobě, která prokáže oprávněný zájem.

2.1.1 Dědic

Jak již bylo uvedeno výše, pojem dědic, jako osoba oprávněná podat žádost o EDO, v Nařízení definována není. Abychom zjistili, které osoby se pod tento termín dají podřadit, můžeme jako výchozí bod použít čl. 3 odst. 1 písm. a) Nařízení, který definuje dědění jako dědění majetku zemřelé osoby, které zahrnuje jakoukoli formu přechodu majetku, práv a závazků z důvodu smrti, ať již se jedná o přechod jako projev vůle v pořízení pro případ smrti, nebo o přechod na základě dědění ze zákona. Dědic je tedy osoba, na kterou z důvodu smrti jiné osoby přechází práva, povinnosti a majetek zůstavitele. Je třeba zdůraznit, že není nutné, aby dědic měl přímá práva k dědictví, a to z důvodu komparace jeho postavení s postavením odkazovníka. Nařízení u pojmu odkazovník přímo zdůrazňuje, že se jedná pouze o odkazovníky mající přímá práva k dědictví, kdežto u pojmu dědic toto nenajdeme. Dá se tedy předpokládat, že kdyby zákonodárce měl v úmyslu zahrnout pod pojem dědic pouze osoby mající přímá práva k dědictví, pak by takové omezení také výslovně uvedl (více k rozlišení pojmů dědic a odkazovník viz kapitola 2.1.2).²⁹ Tento problém vyvstává vzhledem k některým právním řádům, kde je rozlišován pojem *heir* (v ČR zákonný dědic) a *beneficiary* (v ČR závětní dědic).³⁰ Tak tomu je zejména v zemích common law, kde takový závětní dědic má pouze pohledávku vůči osobě, která se nazývá *personal representative of estate* (doslovně přeloženo jako osobní zástupce pozůstalosti), a nemá přímá práva k dědictví.³¹

V českém právním řádu je dědic osobou, které náleží dědické právo.³² V kontextu OZ je pojmu dědic užíváno široce – dědicem se rozumí jak osoba, které

²⁸ REINHARTZ, Barbara. Article 63: Purpose of the Certificate. In: BERGQUIST, Ulf, Domenico DAMASCELLI, Richard FRIMSTON, Paul LAGARDE, Felix ODERSKY a Barbara REINHARTZ. EU Regulation on Succession and Wills: Commentary. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, Köln, 2015. ISBN 9783504080013, s. 252.

²⁹ KREBE (2016) op. cit. pozn. 20, s. 689.

³⁰ *Here's The Difference Between An Heir And A Beneficiary*. MoneyWisdom [online]. Hanscom Federal Credit Union [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: <https://go.hfcu.org/blog/whats-the-difference-between-an-heir-and-a-beneficiary>.

³¹ KREBE (2016) op. cit. pozn. 20, s. 689.

³² § 1475 odst. 3 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

bylo dědictví potvrzeno rozhodnutím soudu, tak osoba, která pouze jako dědic přichází v úvahu.³³ Odhlédneme-li od autonomního výkladu Nařízení, tak žádost o EDO by podle naší právní úpravy mohla podat i osoba, která ještě nebyla usnesením vyrozuměna o tom, že přichází v úvahu jako dědic zůstavitele a že může dědictví odmítnout.³⁴ Až při případném odmítnutí dědictví přestává být dědicem ve smyslu OZ. Domnívám se, že pokud by k výkladu Nařízení byl použit autonomní výklad, pak by EDO mělo být vydáváno až osobám, které dědictví přijmou, a kterým bude nabytí dědictví potvrzeno ve smyslu § 185 odst. 1 ZŘS. Vzhledem k tomu, že právo disponovat s dědictvím má dědic až po potvrzení dědictví, není zde důvod, aby své postavení jako dědic potřeboval prokázat ještě dříve. Nehledě na způsob výkladu pojmů bude výsledek stejný – dědic, kterému nebylo nabytí dědictví ještě potvrzeno, může být podle českého právního řádu oprávněn ke správě pozůstalosti. V případě použití autonomního výkladu s přihlédnutím ke smyslu a účelu Nařízení, by se dle mého názoru na něj hledělo jako na správce pozůstalosti ve smyslu Nařízení, a spadal by tak pod osoby oprávněné žádat o EDO.³⁵

2.1.2 Odkazovník

Další osobou, která je oprávněná podat žádost o EDO, je odkazovník mající přímá práva k dědictví. Výslovné uvedení nutnosti odkazovníka mít přímá práva k dědictví je nezbytné, protože odkaz (*legatum*) můžeme dělit na dva druhy – *legatum per vindicationem* (vindikační odkaz) a *legatum per condemnationem* (damnační odkaz). Vindikační odkazovníci mají přímá práva k dědictví, kdežto damnační odkazovníci mají pouze nárok vůči dědici na vydání věci z dědictví. Skutečnost, že je možné rozlišovat více druhů odkazovníků, je předestřena i v rec. 47 preambule Nařízení, kde je uvedeno, že ne ve všech právních řádech mají odkazovníci přímá práva k dědictví. Podle některých právních řádů má odkazovník pouze nárok vůči dědicům na vydání určité věci. Takoví odkazovníci tedy nebudou osobami oprávněnými k podání žádosti o EDO. Považuji za velmi důležité toto zdůraznit, protože právě Česká republika (dále jen ČR) je, vedle např. Německa, jednou ze zemí, v jejímž právním řádu je

³³ FIALA, Roman, BEEROVÁ, Kamila. § 1475 [Dědické právo, dědictví a pozůstalost]. In: FIALA, Roman, DRÁPAL, Ljubomír a kol. Občanský zákoník IV. Dědické právo (§ 1475-1720). 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 9, marg. č. 23.

³⁴ Viz § 164 odst. 1 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.

³⁵ § 156 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.

upraven jen damnační odkaz.³⁶ Z výše uvedeného vyplývá, že odkazovníci podle českého práva nebudou oprávněni k podání žádosti o EDO. Problém ohledně rozdílu v úpravě institutu odkazovníka v právních řádech členských států řešil SDEU v řízení o předběžné otázce s označením C-218/16 ve věci Kubicka,³⁷ který je podrobněji rozebrán v kapitole 4.3.

Osobu dědice a odkazovníka je možné odlišit na základě čl. 68 písmen l) a m) Nařízení. Dědic má právo na určitý podíl pozůstalosti, nebo právo na pozůstalost jako celek. Odkazovník, na rozdíl od dědice, má naopak právo na konkrétní práva a majetek z pozůstalosti. Je tomu tak z důvodu, že podle čl. 68 písm. m) Nařízení je v EDO potřeba uvést seznam práv nebo majetku, které odkazovníkovi náleží, zatímco podle písm. l) stejného ustanovení je uvedení seznamu práv nebo majetku náležejících dědicovi pouze fakultativní.

2.1.3 Vykonavatel závěti

Institut vykonavatele závěti jako osoby oprávněné podat žádost o EDO opět není evropským právem definován. Jednou z možností vymezení pojmu vykonavatele závěti je jeho definování na základě jazykového výkladu. Všechny jazykové verze Nařízení mají pro označení osoby, která je v českém jazykovém znění pojmenována jako vykonavatel závěti (např. v angličtině *executor of will*), společného jmenovatele, a to právě slovo vykonavatel (v angličtině *executor*). Pod tímto pojmem se rozumí osoba provádějící činnost související s určitým účelem (v tomto případě činnost, která souvisí s naplněním vůle zůstavitele). Dalším jmenovatelem společným pro všechny jazykové verze pojmu vykonavatel závěti je slovo závěť (v angličtině *will*), které implikuje, že právě závěť je něco, co má být vykonáno. Vykonavatel závěti je tedy osoba, která podniká kroky směřující k provedení ustanovení závěti zůstavitele. Posledním znakem určujícím, kdo je osoba vykonavatele závěti, je fakt, že tato osoba musí být nositelem určitých pravomocí, které slouží k efektivnímu vykonávání závěti. Vykonavatel tedy musí být oprávněn vykonávat alespoň některá administrativní práva ohledně majetku, jenž náleží do pozůstalosti.³⁸

³⁶ § 1477 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. KREBE (2016) op. cit. pozn. 20, s. 690.

³⁷ Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 12. 10. 2017, sp. zn. C-218/16.

³⁸ KREBE (2016) op. cit. pozn. 20, s. 691.

V českém právním řádu je institut vykonavatele závěti upraven v OZ.³⁹ Vykonavatel závěti je definován na základě svých práv a povinností – je povinen dbát o řádné splnění poslední vůle zůstavitele a má všechna práva potřebná ke splnění jeho úkolů. Vykonavatel závěti, tak, jak je upraven v českém právním řádu, do výše uvedeného jazykového výkladu Nařízení bezpochyby zapadá. V jiných právních řádech může být ovšem výklad pojmu vykonavatel závěti o něco důležitější. Například ve francouzské verzi Nařízení je pro vykonavatele použit termín *exécuteurs testamentaires*, ale ve francouzském právním řádu tomuto institutu odpovídá pojem *mandataire*,⁴⁰ což by mohlo vyvolat dojem, že se jedná o dva různé instituty, i když tomu tak není. V některých případech tedy může být složitější určit, zda daná osoba jako vykonavatel závěti dle právního řádu určitého státu bude nebo nebude oprávněná o EDO zažádat.

2.1.4 Správce pozůstalosti

Ani u definice správce pozůstalosti neudělal zákonodárce výjimku a opět definici pro tento pojem nezavedl. Jako základ zde ovšem můžeme použít čl. 29 Nařízení. Tento článek sice objasňuje, kdo je správcem pozůstalosti pro účely tohoto konkrétního článku, nicméně vzhledem k tomu, že evropské právo termín správce pozůstalosti jinak nedefinuje, je minimálně dobrým základem i pro určení poslední osoby vyjmenované v čl. 63 odst. 1 Nařízení oprávněné podat žádost o EDO. Čl. 29 odst. 1 Nařízení stanoví, že správci pozůstalosti se rozumějí osoby oprávněné vykonávat závěť zůstavitele nebo spravovat pozůstalost na základě práva rozhodného pro dědění. Podle stejného ustanovení jsou tyto osoby jako jediné oprávněné k výkonu pravomocí stanovených v odst. 2 a 3 téhož článku (jedná se například o pravomoc převádět vlastnictví majetku náležejícího do pozůstalosti).

Podle OZ může být osobou oprávněnou ke správě pozůstalosti jak správce pozůstalosti povolany zůstavitelem, tak vykonavatel závěti, dědic, případně třetí osoba jmenovaná soudem (k postavení dědice jako správce pozůstalosti viz kapitola 2.1.1).⁴¹ V Návrhu nařízení Evropského Parlamentu a Rady o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a úředních listin ve věcech dědictví a vytvoření

³⁹ § 1553 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁴⁰ KREBE (2016) op. cit. pozn. 20, s. 691.

⁴¹ § 1677 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. K možnosti jmenování třetí osoby správcem pozůstalosti viz § 157 a násl. zákona č. 292/2013 Sb, o zvláštních řízeních soudních.

evropského dědického osvědčení (dále jen Návrh nařízení) byly v čl. 37 o příslušnosti k vydávání osvědčení jako osoby oprávněné žádat o EDO mimo jiné osoby označené jako třetí správci.⁴² Zákodárce tedy nejspíš původně zamýšlel, aby osobami oprávněnými žádat o EDO byli jen správci, kteří zároveň nebudou dědici nebo jinými osobami majícími prospěch z pozůstalosti. Tak tomu může být například i podle českého práva. V konečné verzi Nařízení už je slovo třetí vynecháno, z čehož můžeme dovodit, že i osoba, která má z pozůstalosti nějaký prospěch, je oprávněná o EDO žádat.⁴³

K odlišení vykonavatele závěti od správce pozůstalosti je třeba podotknout, že je zde rozdíl v české právní úpravě a v právní úpravě Nařízení. Vykonavatel závěti je dle jazykového výkladu čl. 29 odst. 1 a čl. 23 písm. f) Nařízení pouze typem správce pozůstalosti, protože podle znění těchto článků je správce oprávněn vykonávat závěť.⁴⁴ Na druhou stranu § 1677 OZ zmiňuje vykonavatele závěti jako osobu oprávněnou ke správě pozůstalosti. Hranice mezi těmito dvěma instituty je tudíž nejasná, ale v kontextu Nařízení by měl primární rozdíl spočívat v tom, že vykonavatel závěti je povolán zůstavitelem, zatímco správce pozůstalosti je oprávněn ke správě na základě zákona nebo jmenováním (např. soudem, jako tomu může být v ČR).⁴⁵ Je tedy opět otázkou, zda použít autonomní výklad, nebo výklad podle použitelného práva pro dědictví. Nicméně co se týče oprávněných osob k podání žádosti o EDO, nebude mít tento rozdíl v právních úpravách v praxi žádný vliv, a to vzhledem k tomu, že osoby v obou těchto postaveních jsou oprávněny podat žádost o EDO.

2.2 Forma a obsah žádosti

Žádost o EDO je možné podat na formuláři přijatém Prováděcím nařízením Komise (EU) č. 1329/2014 ze dne 9. prosince 2014, kterým se stanoví formuláře uvedené v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin

⁴² V anglické verzi návrhu Nařízení je použit termín *third-party administrators*, ve francouzské *tiers administrateurs* a ve španělské *terceros*, kdy slova *tiers* a *terceros* znamenají třetí strana. Dle mého názoru překlad do češtiny jako třetí správci je zavádějící a z hlediska češtiny nesprávný, protože slovo *třetí* v sobě neobsahuje i strana a svádí tak k předpokladu, že by měl existovat ještě nějaký první a druhý správce. Lepším překladem by mohl být například správce, který je třetí stranou.

⁴³ KREBE (2016) op. cit. pozn. 20, s. 693.

⁴⁴ KREBE (2016) op. cit. pozn. 20, s. 694.

⁴⁵ KREBE (2016) op. cit. pozn. 20, s. 694.

v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení (dále jen Prováděcí nařízení), jež bylo přijato poradním postupem podle čl. 81 odst. 2 Nařízení.⁴⁶ Konkrétně se jedná o formulář IV nacházející se v příloze 4 Prováděcího nařízení (dále jen formulář IV). Pro zajímavost uvádím, že původně byl formulář součástí Návrhu nařízení, ale nejspíš z důvodu praktičnosti (vzhledem k množství formulářů stanovených Nařízením), se zákonodárce rozhodl formuláře vydat v samostatném prováděcím nařízení.⁴⁷

V EU jsou formuláře běžnou součástí právních předpisů, protože napomáhají spolupráci členských států, a zároveň zjednodušují přeshraniční účinky vnitrostátních rozhodnutí a posilují spolupráci mezi členskými státy. Formuláře vytvořené EU se dají dělit na ty, jejichž použití je fakultativní, a na ty, jejichž použití obligatorní, a dále na formuláře určené k použití veřejnými subjekty a formuláře určené k použití soukromými subjekty.⁴⁸ Formulář určený k žádosti o EDO spadá do kategorie dobrovolně použitelných formulářů určených pro soukromé subjekty.

K dobrovolnosti použití formuláře pro žádost o EDO se vyjádřil i SDEU v řízení o předběžné otázce ve věci *Brisch*.⁴⁹ Původní řízení o vydání EDO bylo zahájeno na žádost Klause Manuela Maria Brische, který byl vykonavatelem závěti zůstavitelky M. T. Trenk, německé státní příslušnice vlastníci nemovitosti v Německu, Itálii a Švýcarsku. Klaus Manuel Maria Brisch podal k okresnímu soudu v Kolíně nad Rýnem žádost o vydání EDO, a to bez použití formuláře IV. Tento okresní soud následně vyzval žadatele, aby k žádosti formulář IV použil. Poté, co žadatel odmítl podat žádost na formuláři z důvodu, že jeho použití je dobrovolné, okresní soud žádost o EDO zamítl s tím, že nebyla podána řádně. Pan Brisch proto podal k okresnímu soudu žalobu, ve které uvedl, že na základě znění čl. 65 odst. 2 Nařízení i na základě znění části formuláře IV, jenž je nadepsaná Oznámení žadateli, je použití formuláře k podání žádosti o EDO nepovinné. Na podporu svého tvrzení uvedl i argument, že kdyby zákonodárce zamýšlel učinit použití formuláře IV povinným, formuloval by ustanovení

⁴⁶ Viz čl. 65 odst. 2 Nařízení.

⁴⁷ REINHARTZ, Barbara. Article 65: Application for a Certificate. In: BERGQUIST, Ulf, Domenico DAMASCELLI, Richard FRIMSTON, Paul LAGARDE, Felix ODERSKY a Barbara REINHARTZ. EU Regulation on Succession and Wills: Commentary. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, Köln, 2015. ISBN 9783504080013, s. 257.

⁴⁸ MARINO, Silvia. 'Use of Standard Forms in EU Civil Judicial Cooperation: The Case of the European Certificate of Succession' (2020). *Cuadernos de Derecho Transnacional*, Vol. 12, N.1, s. 633-634.

⁴⁹ Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 17. 01. 2019, sp. zn. C-102/18.

čl. 65 odst. 2 Nařízení stejně jako čl. 67 odst. 1 větu druhou Nařízení. Z čl. 67 odst. 1 věty druhé Nařízení totiž vyplývá povinnost vydávajícího orgánu formulář pro vydání EDO použít. Naopak podle okresního soudu vyplývá povinnost použití formuláře k podání žádosti z čl. 1 odst. 4 Prováděcího nařízení, který je ve vztahu speciality k Nařízení. Tím, dle tvrzení okresního soudu, Evropská komise na základě zmocnění v čl. 80 a čl. 81 odst. 2 Nařízení stanovila, že použití formuláře má být povinné. Okresní soud z tohoto důvodu žalobu zamítl a věc postoupil Vrchnímu zemskému soudu v Kolíně nad Rýnem.

Vrchní zemský soud však se závěry okresního soudu nesouhlasil. Podle něj čl. 65 odst. 2 Nařízení a předmětná část formuláře IV dávají žadateli možnost volby, zda podá žádost o EDO na daném formuláři či jiným způsobem. Dále také nesouhlasil s výkladem účinků osvědčení, jak je formuloval okresní soud. K tomu vrchní zemský soud uvedl, že zmocnění k vydání prováděcích nařízení opravňuje Evropskou komisi jen k přijetí prováděcích aktů, ale ne ke změně znění článků Nařízení či ke změně jejich významu. Z těchto důvodů Vrchní zemský soud řízení přerušil a podal předběžnou otázku k SDEU týkající se toho, zda je použití formuláře IV na základě čl. 1 odst. 4 Prováděcího nařízení povinné či dobrovolné.

SDEU konstatoval, že ze znění čl. 65 odst. 2 Nařízení a předmětné části formuláře IV jednoznačně vyplývá, že použití formuláře pro žádost o EDO je nepovinné. I kdyby z článku 1 odst. 4 Prováděcího nařízení mohlo vyznít, že použití formuláře je povinné, tak dle SDEU se tento článek musí vykládat s přihlédnutím k čl. 65 odst. 2 Nařízení a k výše zmíněné části formuláře IV. Nicméně dle SDEU tato povinnost nevyplývá ani ze znění čl. 1 odst. 4 Prováděcího nařízení. Toto ustanovení ale pouze stanoví, že pokud chce žadatel použít k podání žádosti o EDO formulář, pak má zvolit formulář IV. SDEU na podporu svých tvrzení dále uvádí čl. 38 Návrhu nařízení (který odpovídá čl. 65 Nařízení), z jehož znění vyplývá povinnost formulář k žádosti použít. To znamená, že kdyby Komise zamýšlela, aby použití formuláře pro žádost o EDO bylo povinné, zdůraznila by to i v konečném znění Nařízení. Dále se SDEU shoduje s panem Brischem v tvrzení, že čl. 67 odst. 1 Nařízení jasně stanoví povinnost použití formuláře pro vydání EDO, a není zde důvod, aby takovou formulaci zákonodárce nepoužil i pro ustanovení o žádosti o EDO. V přílohách 1-3 a 5 formuláře IV navíc není žádná zmínka o dobrovolnosti použití formuláře, jako je tomu v předmětné příloze 4. Nakonec SDEU uvádí, že cíle Nařízení je možné

dosáhnout i bez povinnosti použít formulář k žádosti o EDO. SDEU tedy na předběžnou otázku odpověděl tak, že předmětné články Nařízení musí být vyloženy tak, že použití formuláře IV k podání žádosti o EDO není povinné. Mně nezbyvá nic jiného než s touto argumentací a odpovědí na předběžnou otázku souhlasit, neboť v kontextu všech výše uvedených ustanovení je dle mého názoru výklad čl. 65 odst. 2 Nařízení jednoznačný.

Samotný formulář je možné najít i v elektronické podobě ve formátu Word a PDF (s možností stažení z oficiálních stránek zřízených EU), případně stránky e-justice nabízejí i možnost jeho vyplnění online.⁵⁰ Formulář je pak rozdělen na 7 oddílů a 5 příloh. Žadatel ovšem nemusí vyplnit všechny body a přílohy formuláře, ale pouze ty, které dožádaný orgán potřebuje k vydání EDO.⁵¹ Body, které jsou označené hvězdičkou, je ale povinen vyplnit každý žadatel.

Dalším způsobem, jak podat žádost o EDO, může být například i použití formuláře vydaného členským státem za účelem podání žádosti o vnitrostátní dědické osvědčení.⁵² Není však vyloučena ani možnost podání žádosti na obyčejném listu papíru a v úvahu připadá i ústní podání žádosti. Někteří autoři tvrdí, že v případě, kdy se žadatel rozhodne k podání žádosti nevyužít formulář IV, je potřeba na posouzení platnosti takové žádosti aplikovat vnitrostátní procesní právo. V případě využití formuláře IV k podání žádosti se pak vnitrostátní procesní právo použije na to, co Nařízení neupravuje. Bude se jednat např. o otázku, v jakém jazyce má být žádost podána, nebo kolik kopií žádosti musí žadatel předložit.⁵³ Domnívám se, že na tuto problematiku se bude v českém právu vztahovat § 41 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen OSŘ), který stanoví, že účastníci mohou provádět své úkony jakoukoli formou, pokud zákon pro některé úkony nepředepisuje určitou formu. Vzhledem k tomu, že v § 288a ZŘS (a ani v jiných relevantních ustanoveních tohoto zákona) nic o formě žádosti není, můžeme dovodit, že i podle českého právního řádu je množství způsobů podání žádosti o EDO v podstatě neomezené.

Všechny žádosti, ať už jsou podány v jakékoliv formě, musí ovšem splňovat další dvě náležitosti. Zaprvé musí obsahovat informace, jejichž výčet je stanoven v čl. 65 odst. 3 Nařízení. Pro každou jednu žádost nicméně bude tento výčet informací trochu jiný a každá žádost tedy nemusí obsahovat veškeré informace v tomto článku

⁵⁰ Například na stránce https://e-justice.europa.eu/478/CS/european_certificate_of_succession.

⁵¹ Čl. 65 odst. 3 Nařízení.

⁵² REINHARTZ (2015) op. cit. pozn. 47, s. 257.

⁵³ KREBE (2016) op. cit. pozn. 15, s. 717.

uvedené.⁵⁴ Z výčtu informací je žadatel povinen poskytnout jen ty, které jsou nezbytné k tomu, aby bylo možné osvědčit prvky, které požaduje. V případě, že žadatel takové informace nemá, nemusí je nijak vyhledávat.⁵⁵ Žadatel dále musí dle čl. 65 odst. 3 Nařízení předložit všechny relevantní dokumenty. Relevantními jsou myšleny ty dokumenty, které prokáží nebo vyvrátí informace předložené žadatelem. Jako příklad těchto dokumentů lze uvést úmrtní list zůstavitele, závěť, dědickou smlouvu nebo prohlášení o přijetí dědictví, které jsou (spolu s dalšími) uvedené v bodě 7 formuláře IV. U dokumentů je lhostejno, zda se jedná o kopii nebo originál. Nemusí se ani nutně jednat o fotokopii, ale může jít i o jiné druhy doslovných prepisů nebo duplikátů. To je možné vyvodit z jazykového výkladu německé verze Nařízení, která místo slova kopie používá slovo *Abschrift*, které v překladu znamená transkripce (tj. prepis či fonetický prepis).⁵⁶

Kromě níže uvedených informací, které žádost o EDO musí obsahovat, jsou v čl. 65 odst. 3 Nařízení stanoveny i některé další, jenž nepovažuji za důležité dále rozvádět. Čistě z textu ustanovení čl. 65 odst. 3 písm. a) a b) Nařízení nemusí být jasné, co se rozumí pod pojmem identifikační číslo. Ve formuláři k žádosti o EDO jsou jako možné alternativy k vyplnění identifikačního čísla uvedeny národní identifikační číslo, číslo sociálního pojištění nebo daňové identifikační číslo (příp. jiné). V bodu 3.7 formuláře IV, ve kterém se má vyplnit identifikační číslo žadatele, je tečkami vyznačený prostor k vyplnění, ale v bodu 5.8, ve kterém se má vyplnit identifikační číslo zůstavitele, tento prostor není. Podle mého názoru je pojem identifikační číslo nadřazený jeho formulářem uvedeným alternativám, a z toho důvodu se domnívám, že místo určené k vyplnění tohoto údaje ve formuláři je chybou. Argumentovat se dá i webovou stránkou, na které je možné formulář vyplnit online. Tam je totiž možné vyplnit pouze konkrétní druhy identifikačních čísel, ale ne identifikační číslo jako takové. Za předpokladu, že by výše uvedené chybou nebylo, by podnikající fyzická osoba dle mého názoru mohla pod kolonku identifikační číslo uvést své identifikační číslo určené k podnikání podle českého právního řádu.⁵⁷ Vzhledem

⁵⁴ REINHARTZ (2015) op. cit. pozn. 47, s. 258.

⁵⁵ Čl. 65 odst. 3 Nařízení. KREBE (2016) op. cit. pozn. 15, s. 718-719.

⁵⁶ KREBE (2016) op. cit. pozn. 15, s. 718-719. *Pojem transkripce*. ABZ.cz: slovník cizích slov [online]. [cit. 2022-12-15]. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/>.

⁵⁷ V České republice je identifikační číslo osoby (zkráceně IČO) unikátní číslo, které je přidělené právnické nebo podnikající fyzické osobě.

k tomu, že fyzická osoba nebude o osvědčení žádat v rámci svého podnikání, bude vhodnější vyplnit národní identifikační číslo, což v ČR bude nejspíš rodné číslo. Rodné číslo ovšem nepřidělují svým občanům všechny státy, a právě z toho důvodu jsou zde uvedené i další alternativy, jako je číslo sociálního pojištění nebo daňové identifikační číslo. Bod 3.7 formuláře IV, který se týká identifikačního čísla, navíc není povinný, a dá se tedy usuzovat, že k identifikaci osoby žadatele a zůstavitele by měly stačit i jiné údaje o něm. Takovými údaji je například adresa a datum narození, které je žadatel povinen vyplnit.

V pracovních verzích Nařízení bylo jak pro žadatele, tak pro zůstavitele, uvedeno obvyklé bydliště namísto adresy. Pod pojmem adresa by se podle některých názorů měla rozumět doručovací adresa (žadatele či zůstavitele), která bude pro vydávající orgán užitečnější než jiné adresy žadatele.⁵⁸ Já se ovšem domnívám, že by v tomto bodě měla být jak u zůstavitele, tak u žadatele vyplněna adresa trvalého bydliště. Jak jsem již výše uvedla, identifikační číslo nepatří mezi povinné informace formuláře k podání žádosti o EDO, a pokud by žadatel identifikační číslo nevyplnil, doručovací adresa spolu s datem narození by nebyla dostačující k jeho a zůstavitelově identifikaci. Doručovací adresa může být uvedena v bodu 6.10 formuláře IV, který poskytuje prostor pro uvedení dalších informací, jež jsou dle žadatele užitečné pro účely vydání EDO.

3 Vydání evropského dědického osvědčení

3.1 Orgány příslušné k vydání evropského dědického osvědčení

Orgány, které mají pravomoc vydat EDO, jsou stanoveny v čl. 64 Nařízení. Mezinárodně příslušné jsou orgány toho státu, jehož soudy jsou oprávněné k rozhodování o dědictví podle čl. 4, 7, 10 a 11 Nařízení upravujících příslušnost a je tak zajištěno, že k rozhodování o dědictví i k vydání EDO bude příslušný stejný orgán.⁵⁹ EDO tedy může být vydáno ve státě, kde měl zůstavitel v době smrti obvyklý pobyt (čl. 4 Nařízení), a ve státě, jehož právo si zůstavitel zvolil podle čl. 22 Nařízení, pokud je splněna některá z podmínek uvedených v čl. 7 písm. a) až c) Nařízení (čl. 7 Nařízení).

⁵⁸ Max Planck Institute for Comparative and International Private Law (2010) op. cit. pozn. 26, s. 679, 681.

⁵⁹ KREBE, Bernhard. Competence to Issue the Certificate. In: CALVO CARAVACA, Alfonso-Luis, Angelo DAVÌ a Heinz-Peter MANSEL. The EU succession regulation: a commentary. Cambridge, United Kingdom: Cambridge University Press, 2016. ISBN 978-1-107-12730-2, s. 699.

Dále lze vydat EDO i v některém ze členských států, ačkoliv zůstavitel ke dni úmrtí neměl obvyklý pobyt na území žádného členského státu. Jde o situace, kdy zůstavitel byl státním příslušníkem některého členského státu, nebo kdy měl zůstavitel obvyklý pobyt na území některého členského státu v posledních 5 letech (čl. 10 odst. 1 Nařízení). Pokud ani tak není soud žádného členského státu k vydání EDO příslušný, může EDO vydat soud členského státu, ve kterém se nachází pozůstalostní majetek (čl. 10 odst. 2 Nařízení). V posledním uvedeném případě je ale možné vydat EDO jen ohledně majetku, který se v daném členském státě nachází. Orgány třetího (nečlenského) státu nemohou EDO vydat. Nakonec čl. 11 Nařízení upravuje zbytkovou soudní příslušnost (tzv. *forum necessitatis*). Na základě tohoto článku by orgány některého členského státu mohly být příslušné k vydání EDO, pokud by k tomuto státu mělo dědictví dostatečnou vazbu. Využití zbytkové soudní příslušnosti by podle rec. 31 mělo být spíše výjimečné, ale z důvodu zachování smyslu a účelu EDO (tj. zejména ke zjednodušení a zrychlení dědického řízení) by podle některých autorů měla být tato zbytková soudní příslušnost k vydávání EDO využívána. Ke zneužívání tohoto ustanovení (např. za účelem zvolení si příslušnosti k vydání EDO dle preferencí žadatele) by pak nemělo docházet díky tomu, že žadatel o EDO je povinen prokázat zamýšlený účel osvědčení, a tím prokázat i dostatečnou vazbu na daný členský stát.⁶⁰

V čl. 64 Nařízení jsou upraveny i vydávající orgány. Jedná se o soudy podle čl. 3 odst. 2 Nařízení a jakékoliv jiné orgány, které mají pravomoc zabývat se dědickými věcmi podle vnitrostátního práva. Na základě čl. 78 odst. 1 písm. c) Nařízení byly členské státy povinny Komisi sdělit informace o orgánech, které jsou v jejich státech příslušné k vydání EDO. Tyto orgány byly následně zveřejněny na internetových stránkách e-justice.⁶¹ K závaznosti takto poskytnutých informací členskými státy se mimo jiné vyjádřil SDEU v řízení o předběžné otázce ve věci C-658/17.⁶² Předběžná otázka položená polským soudem se týkala čl. 79 Nařízení, ve kterém je stanovena povinnost členských států informovat Komisi o ostatních orgánech a právních odbornících podle čl. 3 odst. 2. Závěry, ke kterým SDEU dospěl, lze dle mého názoru vztáhnout i na jiná ustanovení Nařízení, která ukládají členským státům

⁶⁰ KREBE (2015) op. cit. pozn. 59, s. 702, 708.

⁶¹ <https://e-justice.europa.eu/380/CS/succession>

⁶² Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 23. 5. 2019, sp. zn. C-658/17.

povinnost oznámit obdobné informace Komisi.⁶³ Jedna z předběžných otázek krajského soudu ve Velkopolském Hořově se týkala toho, zda oznámení Komisi podle čl. 79 Nařízení jsou pouze informativní a zda orgány, které nebyly členskými státy takto oznámeny, lze považovat za soudy podle čl. 3 odst. 2 Nařízení, pokud tyto orgány jinak podmínky tohoto článku splňují. Tato otázka vyvstala z důvodu, že Polsko neinformovalo Komisi o skutečnostech, k jejichž informování bylo na základě Nařízení povinné. Na tuto předběžnou otázku SDEU odpověděl tak, že oznámení Komisi podle čl. 79 Nařízení sice zakládá domněnku, že takto oznámené orgány jsou soudy ve smyslu čl. 3 odst. 2 Nařízení, ale skutečnost, že některý orgán členským státem oznámen nebyl, neznamená, že nemůže být soudem podle posledně zmíněného ustanovení. Na základě výše uvedeného se domnívám, že pokud státy neinformují Komisi podle čl. 78 odst. 1 písm. c) Nařízení, budou orgány, které splní podmínky uvedené v čl. 64 Nařízení, i přesto příslušné k vydání EDO. V opačném případě (tj. pokud by členský stát na základě čl. 78 odst. 1 písm. c) Nařízení oznámil Komisi jako příslušný takový orgán, který není soudem ve smyslu čl. 3 odst. 2 Nařízení), by problém nejspíš vůbec nenastal, a to z důvodu, že takový orgán by stále mohl být příslušný k vydání EDO na základě čl. 64 písm. b) Nařízení. Pokud by ale na základě chybného oznámení byla žadateli o EDO způsobena škoda, není vyloučeno jeho právo požadovat náhradu škody proti státu, kterým byly příslušné orgány chybně oznámeny.⁶⁴

Ve členských státech jsou k vydávání EDO nejčastěji příslušní notáři (např. ve Francii, Belgii, Slovensku a Rakousku), soudy (např. ve Slovinsku a Řecku) nebo notáři a soudy (např. v ČR, Německu, Polsku a Španělsku). Například ve Finsku je ale k vydání EDO příslušná Agentura pro digitální služby a služby v oblasti údajů o obyvatelstvu (v ČR její funkci plní matriční úřad).⁶⁵ Ve Švédsku je příslušná daňová správa. Jak jsem již zmínila, v ČR je k vydání EDO příslušný jak notář, tak soud. Žadatel ovšem nemůže podat žádost o EDO libovolně u kteréhokoliv z těchto orgánů, a to z důvodu, že notář jako soudní komisař je oprávněný EDO vydat jen do skončení řízení o pozůstalosti. Pokud již řízení bylo skončeno, vydává EDO místně příslušný soud.⁶⁶

⁶³ Viz čl. 77 až 79 Nařízení.

⁶⁴ MARINO (2020) op. cit. pozn. 48, s. 630, pozn. pod čarou č. 22.

⁶⁵ ŠEŠINA (2022) op. cit. pozn. 20, s. 930, pozn. pod čarou č. 404.

⁶⁶ § 288a odst. 1 ZŘS.

3.2 Přezkoumání žádosti o vydání evropského dědického osvědčení a podmínky pro jeho vydání

Před samotným vydáním EDO musí být žádost o jeho vydání přezkoumána podle čl. 66 Nařízení. V tomto článku se několikrát objevuje odkaz na právní předpisy státu orgánu, který je k vydání EDO příslušný. Přezkum žádosti se tedy řídí procesními předpisy *lex fori*. V čl. 66 odst. 1 Nařízení jsou uvedeny úkony vydávajícího orgánu. Ten je po obdržení žádosti povinen ověřit pravdivost informací poskytnutých žadatelem, a to i spolu s prohlášeními, listinami nebo jinými důkazy, které žadatel poskytl. K ověření pravdivosti těchto informací má příslušný orgán provádět šetření, pokud tak stanoví jeho právní předpisy. K jakým šetřením bude tento orgán oprávněn je opět upraveno předpisy *lex fori*. Zároveň má vydávající orgán možnost vyzvat žadatele k poskytnutí dalších důkazů. Toto oprávnění má vydávající orgán bez ohledu na úpravu ve vnitrostátním právu. K poskytnutí důkazů ale nemůže být žadatel vyzván bezdůvodně. Musí existovat objektivní důvod, proč příslušný orgán důkaz vyžaduje.⁶⁷

Čl. 66 odst. 2 až 4 Nařízení upravuje přípustné způsoby dokazování skutečností, které jsou žadatelem tvrzeny, a které mají být prostřednictvím EDO osvědčeny. Pokud žadatel nemůže předložit kopie dokumentů, které jsou pro vydání EDO potřebné, vydávající orgán může přijmout i jinou formu důkazů.⁶⁸ Takovým důkazem může být např. osvědčení o prohlášení sepsané notářem podle § 80 zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti.⁶⁹ Dalším typem důkazů, které jsou výslovně zmíněny v Nařízení, jsou prohlášení (konkrétně se jedná o prohlášení učiněné pod přísahou a místopřísežné prohlášení). Pokud tak stanoví právní řád státu vydávajícího orgánu, má vydávající orgán právo takové prohlášení pro účely dokazování požadovat. Přijmout je může ovšem i v případě, že to právní řád jeho státu nestanoví, a to na základě čl. 66 odst. 2 Nařízení. Podle čl. 66 odst. 4 Nařízení může vydávající orgán rovněž vyslechnout zúčastněné osoby, vykonavatele závěti a správce pozůstalosti, pokud je to potřebné pro zjištění prvků, které mají být osvědčeny. Čl. 66 odst. 4 Nařízení zároveň brání vydání vadného EDO. Na jeho základě musí být o existenci žádosti o EDO informovány všechny oprávněné osoby. Nařízení neupravuje, jakým způsobem by toto

⁶⁷ KREßE, Bernhard. Examination of the Application. In: CALVO CARAVACA, Alfonso-Luis, Angelo DAVÌ a Heinz-Peter MANSEL. The EU succession regulation: a commentary. Cambridge, United Kingdom: Cambridge University Press, 2016. ISBN 978-1-107-12730-2, s. 724-725.

⁶⁸ Čl. 66 odst. 2 Nařízení.

⁶⁹ ŠEŠINA (2022) op. cit. pozn. 20, s. 930.

informování mělo být učiněno, a je tedy nutné opět použít vnitrostátní procesněprávní předpisy.⁷⁰ V ideálním případě by ale mělo být informování o žádosti učiněno veřejně, aby se k řízení mohly připojit další oprávněné osoby a mohly uplatnit svá práva.⁷¹ V ČR by mohlo být takové veřejné informování učiněno např. veřejnou vyhláškou. Pokud je vydávajícímu orgánu známo, že některé oprávněné osoby mohou žít i v jiných státech, měl by toto oznámení učinit v anglickém jazyce prostřednictvím internetu.⁷² Domnívám se, že pokud vydávající orgán může předpokládat, že jiné, než jemu známé oprávněné osoby neexistují,⁷³ není nutné, aby činil veřejné oznámení, a bude stačit o žádosti o vydání EDO vyrozumět jemu známé oprávněné osoby. Pokud by byla informace o žádosti zveřejněna, veřejnosti by musela být poskytnuta dostatečná lhůta k vyjádření se. To by bylo časově velmi náročné a způsobovalo by to průtahy v procesu vydání EDO, což by bylo na újmu žadatelů.

V čl. 66 odst. 5 Nařízení je nakonec stanovena povinnost orgánů členských států poskytovat informace orgánům jiného členského státu, ale to pouze do takové míry, do jaké jsou podle vnitrostátního práva oprávněny poskytnout takové informace jinému vnitrostátnímu orgánu.

Vydání EDO je upraveno v čl. 67 Nařízení. Podle odst. 1 tohoto ustanovení musí vydávající orgán při vydání EDO postupovat v souladu s pravidly stanovenými v kapitole VI Nařízení. To znamená, že se musí jednat o vydávající orgán uvedený v čl. 64 Nařízení, tento orgán musí být věcně a místně příslušný podle vnitrostátního práva, žádost o EDO musí být podána oprávněnou osobou a musí splňovat požadavky stanovené v čl. 65 Nařízení. V neposlední řadě musí být také splněna podmínka existence mezinárodního prvku, neboť podle čl. 63 Nařízení je účelem EDO jeho využití v jiných členských státech.⁷⁴ Dále musí být stanoveny prvky, jenž mají být osvědčeny, a to podle práva rozhodného pro dědění, nebo podle práva rozhodného pro daný prvek. Tímto prvkem se rozumí jak právní postavení osob, které mají být v EDO uvedeny jako dědicové, odkazovníci atd., tak skutkové okolnosti, jenž EDO

⁷⁰ DUTTA, Anatol. The European Certificate of Succession: A New European Instrument between Procedural and Substantive Law. *International Journal of Procedural Law*. 2015, vol. 5, no. 1, s. 46.

⁷¹ KREBE (2015) op. cit. pozn. 67, s. 729.

⁷² KREBE (2015) op. cit. pozn. 67, s. 730.

⁷³ Například pokud okruh oprávněných osob považuje za prokázaný na základě výpisu z evidence obyvatel a evidence závětí.

⁷⁴ KREBE (2015) op. cit. pozn. 67, s. 737-738.

osvědčuje.⁷⁵ Negativní podmínky vydání EDO jsou stanoveny v čl. 67 odst. 1 pododst. 2 písm. a) a b) Nařízení. Zaprvé nesmí být EDO vydáno, pokud prvky, které v něm mají být osvědčeny, byly napadeny. Tyto prvky nemusí být napadeny jen před soudem, ale stačí, pokud byly vzneseny námitky před vydávajícím orgánem v řízení o vydání EDO. Pokud se prokáže, že prvky byly napadeny oprávněně, respektive že vznesené námitky byly oprávněné, musí být vydání EDO odmítnuto. K prokázání, že prvky napadeny nebyly, slouží i prohlášení žadatele o tom, že ohledně těchto prvků neprobíhá žádný spor.⁷⁶ Dále je příslušný orgán povinen odmítnout vydat EDO, jestliže by nebylo v souladu s rozhodnutím, které se týká stejných prvků.

Výše uvedený výčet důvodů, pro které je možné vydání EDO odmítnout, je demonstrativní. Dalším důvodem pro odmítnutí vydání EDO by byla např. skutečnost, že žadatel chce v EDO osvědčit prvky, které prostřednictvím EDO ověřeny být nemohou.⁷⁷ Vydávající orgán dále nemůže vydat takové EDO, které by osvědčovalo prvky, o jejichž osvědčení nebylo zažádáno. Alternativou k odmítnutí vydání EDO z výše uvedených důvodů je vydání EDO, které bude obsahovat jen prvky, které byly osvědčeny a neporušují další podmínky pro jeho vydání.⁷⁸ V ČR je odmítnutí vydání EDO upraveno v § 288a odst. 4 ZŘS, podle kterého musí být o jeho nevydání rozhodnuto usnesením.

Poplatek za vydání EDO a jeho výše není v Nařízení upraven. Zda je za vydání EDO poplatek vyžadován, bude určeno dle procesních předpisů *lex fori*. Stejně tak je určena i jeho výše.⁷⁹ Při určení výše poplatku za vydání EDO se ale členské státy musí řídit zásadou *effet utile*, a tyto poplatky tak nesmí být nepřiměřeně vysoké.⁸⁰ V ČR se výše poplatku za vydání EDO liší dle toho, zda bylo EDO vydáno soudem nebo notářem. Pokud EDO vydá soud, je poplatek za jeho vydání, změnu nebo zrušení stanoven v sazebníku poplatků v příloze zákona č. 549/1991 Sb., o soudních

⁷⁵ BUDZIKIEWICZ, Christine. Effects of the Certificate. In: CALVO CARAVACA, Alfonso-Luis, Angelo DAVÌ a Heinz-Peter MANSEL. The EU succession regulation: a commentary. Cambridge, United Kingdom: Cambridge University Press, 2016. ISBN 978-1-107-12730-2, s. 776.

⁷⁶ Čl. 65 odst. 3 písm. l) Nařízení.

⁷⁷ VESELÁ (2020) op cit. pozn. 6, s. 70-71.

⁷⁸ KREBE, Bernhard. Issue of the Certificate. In: CALVO CARAVACA, Alfonso-Luis, Angelo DAVÌ a Heinz-Peter MANSEL. The EU succession regulation: a commentary. Cambridge, United Kingdom: Cambridge University Press, 2016. ISBN 978-1-107-12730-2, s. 738.

⁷⁹ EVROPSKÁ KOMISE. *Dědictví s mezinárodním prvkem - příručka pro občany*. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2017. ISBN 978-92-79-69033-4.

⁸⁰ KREBE (2015) op. cit. pozn. 78, s. 735.

poplaticích, a činí 500,-Kč.⁸¹ Odměna notáře za vydání EDO je stanovena vyhláškou č. 196/2001 Sb., o odměnách a náhradách notářů, správců pozůstalosti a Notářské komory České republiky (dále jen notářský tarif), a činí 1.500,-Kč.⁸² Za prodloužení platnosti ověřené kopie EDO a vydání nové ověřené kopie EDO činí odměna notáře 100,-Kč.⁸³ Poplatek za prodloužení platnosti ověřené kopie EDO a za vydání nové ověřené kopie EDO není v zákoně o soudních poplatcích výslovně upraven. Domnívám se, že v takovém případě se bude analogicky postupovat podle jiných položek sazebníku poplatků. Pokud bych položku 29 bod 2 sazebníku poplatků vyložila velmi extenzivně, pak by prodloužení platnosti ověřené kopie EDO bylo možné považovat za určitou změnu EDO, za níž je stanoven poplatek 500,-Kč (viz výše). Za vydání nové ověřené kopie EDO by dle mého názoru bylo možné účtovat 70,-Kč, a to na základě analogického použití položky 30 sazebníku poplatků. Podle této položky je stanoven poplatek ve výši 70,-Kč mj. za vyhotovení stejnopisu (opisu) rozhodnutí. Vzhledem k tomu, že EDO je vydáváno usnesením, které je dle hlavy čtvrté OSŘ rozhodnutím, je možné tuto částku obdobně vztáhnout i na vydání nové ověřené kopie EDO.

3.3 Forma a obsah evropského dědického osvědčení

EDO musí být vydáno na formuláři, který byl přijat Prováděcím nařízením a nachází se v jeho příloze 5 (dále jen formulář V). Na rozdíl od podání žádosti o EDO je použití formuláře k vydání EDO povinné. Pokud by k vydání EDO nebyl formulář V použit, bylo by takové EDO neplatné a neúčinné.⁸⁴ V ČR musí být podle § 288a odst. 3 ZŘS EDO vydáno usnesením, jehož přílohou je formulář V. Usnesení, kterým se EDO vydá, je rozhodnutím ve věci samé a může být tedy podle § 123 ZŘS vydáno jen notářem, nikoliv např. notářským koncipientem.⁸⁵

⁸¹ Zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, Příloha (sazebník poplatků), Položka 29, bod 2.

⁸² § 14 odst. 2 notářského tarifu. Tato částka byla zvýšena na 1.500,-Kč z původních 500,-Kč vyhláškou č. 341/2020 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 196/2001 Sb., o odměnách a náhradách notářů, správců pozůstalosti a Notářské komory České republiky (notářský tarif), ve znění pozdějších předpisů.

⁸³ § 14 odst. 3 notářského tarifu.

⁸⁴ KREBE (2015) op. cit. pozn. 78, s. 743.

⁸⁵ Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 161/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění zákona č. 87/2015 Sb., a zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, ve znění zákona č. 375/2015 Sb., č. 161/2016 Dz.

Nespornou výhodou použití jednotného formuláře pro vydání EDO je skutečnost, že ve všech jazykových verzích má stejnou strukturu, a není ho tedy potřeba překládat. Překážkou univerzálního použití EDO v jakémkoliv jazyce jsou ale ty body formuláře V, do kterých vydávající orgán může v některých případech sám vepsat určitý obsah (jedná se např. o bod 4.2 formuláře V, ve kterém mohou být vyplněny dodatečné prvky, na základě kterých má vydávající orgán za to, že je k vydání EDO příslušný). Pokud jsou tedy v EDO takové body vyplněné a orgán, u kterého je EDO použito, neovládá jazyk, ve kterém bylo EDO vydáno, bude nutné i přes použití jednotného formuláře nechat EDO přeložit.⁸⁶ V případě použití EDO v rámci soukromoprávního styku si zúčastněné strany samy určí, jak tento problém vyřeší.⁸⁷ Nařízení neupravuje, v jakém jazyce by EDO mělo být vydáno, respektive jaká jazyková verze formuláře V by měla být použita. Pro určení tohoto jazyka tedy bude nutné použít vnitrostátní procesní pravidla.⁸⁸

Obsah EDO je upraven v čl. 68 Nařízení. Tento článek taxativně vyjmenovává informace, které mají být v EDO obsaženy. Není ale nutné, aby veškeré informace uvedené v čl. 68 Nařízení byly obsaženy v každém EDO. Je tomu tak z důvodu, že dle tohoto článku mají být informace v něm uvedené obsaženy v EDO pouze v takové míře, aby mohlo být dosaženo účelu, za kterým je EDO vydáváno. Pokud by EDO obsahovalo i informace, jež k dosažení zamýšleného účelu nejsou potřeba, bylo by s největší pravděpodobností i tak platné.⁸⁹ Vydávající orgán ale nesmí vydat EDO, které by obsahovalo informace, o něž žadatel nežádal. Stejně tak v případě, že bylo podáno více žádostí o EDO, nemůže být vydáno takové EDO, které by obsahovalo informace požadované všemi žadateli. Vydávající orgán má ale v takovém případě možnost vyzvat všechny žadatele, aby podali společnou žádost (ke společné žádosti viz kapitola 2.1).⁹⁰ V Nařízení není upraveno, jak postupovat v případě, že by bylo vydáno EDO obsahující i informace neuvedené v čl. 68. Podle některých autorů by se mělo postupovat

⁸⁶ VAN ERP, Sjef a Katja ZIMMERMANN. The EU Succession Certificate. *ERA Forum* [online]. 2022 [cit. 2023-03-02]. ISSN 1612-3093, doi:10.1007/s12027-022-00716-7, s. 272.

⁸⁷ Max Planck Institute for Comparative and International Private Law (2010) op. cit. pozn. 26, s. 690.

⁸⁸ BUDZIKIEWICZ, Christine. Contents of the Certificate. In: CALVO CARAVACA, Alfonso-Luis, Angelo DAVÌ a Heinz-Peter MANSEL. *The EU succession regulation: a commentary*. Cambridge, United Kingdom: Cambridge University Press, 2016. ISBN 978-1-107-12730-2, s. 748.

⁸⁹ REINHARTZ (2015) op. cit. pozn. 47, s. 258.

⁹⁰ KREBE (2016) op. cit. pozn. 15, s. 713.

analogicky podle čl. 71 odst. 2 Nařízení a dané EDO změnit nebo stáhnout.⁹¹ Informace, které musí být povinně vyplněny, jsou ve formuláři V označeny hvězdičkou.⁹² SDEU již v rozhodnutí o předběžné otázce ve věci C-301/20 stanovil, že nevyplnění informace ohledně platnosti ověřené kopie EDO, která je dle formuláře V také povinná, nezpůsobuje neplatnost této ověřené kopie (k tomuto rozhodnutí SDEU viz kapitola 3.4).⁹³ Nabízí se tedy otázka, zda existují i další výjimky z povinnosti vyplnit informace označené ve formuláři V hvězdičkou jako povinné.⁹⁴ Domnívám se, že se toto rozhodnutí samo o sobě nemůže aplikovat i na další povinné body formuláře V, a to zejména z důvodu, že v daném rozsudku SDEU řešil platnost ověřené kopie EDO a ne EDO jako takového.

3.4 Ověřené kopie evropského dědického osvědčení

Na základě čl. 70 odst. 1 Nařízení je vydávající orgán povinen vydat jednu nebo více ověřených kopií EDO žadateli, a dále těm osobám, které prokážou oprávněný zájem. Žadateli musí být jedna ověřená kopie EDO vydána z úřední povinnosti, a nemusí tak o vydání této kopie žádat. Pokud by ale žadatel měl zájem o více ověřených kopií, musel by o ně zažádat výslovně. Osoby odlišné od žadatele musí podat žádost o vydání ověřené kopie EDO, nehledě na počet ověřených kopií, který požadují. Tyto osoby navíc musí prokázat oprávněný zájem na vydání ověřené kopie EDO.⁹⁵ Osobami majícími oprávněný zájem budou například osoby oprávněné žádat o EDO, osoby, které chtějí mít jistotu ohledně právního postavení osob uvedených v EDO nebo věřitelé zůstavitele.⁹⁶ Z důvodu, že vydávající orgán je povinen uvědomit osoby, kterým byla ověřená kopie EDO vydána, o opravě, změně a stažení EDO, a také o pozastavení účinků osvědčení,⁹⁷ je v čl. 70 odst. 2 Nařízení stanovena povinnost vydávajícího

⁹¹ BUDZIKIEWICZ (2016) op. cit. pozn. 88, s. 746.

⁹² Jedná se např. o členský stát vydávajícího orgánu, příslušnost vydávajícího orgánu nebo některé informace o žadateli.

⁹³ Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 1. 7. 2021, sp. zn. C-301/20.

⁹⁴ VAN ERP (2022) op. cit. pozn. 86, s. 273.

⁹⁵ BUDZIKIEWICZ, Christine. Certified Copies of the Certificate. In: CALVO CARAVACA, Alfonso-Luis, Angelo DAVÍ a Heinz-Peter MANSEL. The EU succession regulation: a commentary. Cambridge, United Kingdom: Cambridge University Press, 2016. ISBN 978-1-107-12730-2, s. 797-798.

⁹⁶ KREBE (2016) op. cit. pozn. 15, s. 716. BUDZIKIEWICZ (2016) op. cit. pozn. 95, s. 798.

⁹⁷ Čl. 71 odst. 3 a čl. 73 odst. 2 Nařízení.

orgánu vést seznam osob, kterým ověřené kopie EDO byly vydány. Forma, v jaké má být tento seznam veden, není Nařízením stanovena.⁹⁸

Doba platnosti ověřené kopie EDO je 6 měsíců od jeho vydání.⁹⁹ Omezení doby platnosti je v Nařízení stanoveno zejména z důvodu, že pokud by došlo k opravě, změně nebo stažení osvědčení, nebo k pozastavení jeho účinků, mohly by být ověřené kopie EDO v původním znění zneužívány, neboť Nařízení neupravuje stažení ověřených kopií EDO, ale pouze vyrozumění osob, kterým byly ověřené kopie vydány. Takto je alespoň omezena doba, po kterou by ověřené kopie, které neodpovídají originálu, mohly být použity. V návrzích Nařízení byla doba platnosti ověřené kopie EDO stanovena dokonce jen na 3 měsíce,¹⁰⁰ ale bylo i navrhováno zrušit ustanovení o omezené době platnosti EDO s tím, že by byl zřízen registr evropských dědických osvědčení, ve kterém by bylo možné dohledat, zda je ověřená kopie EDO stále v souladu s jeho originálem.¹⁰¹ Dobu platnosti ověřené kopie EDO je možné ve výjimečných případech prodloužit již při jejím vydání, případně osoba, které tato kopie byla vydána, může požádat o její prodloužení,¹⁰² ale to pouze v případě, kdy původní ověřená kopie je stále platná.¹⁰³ Prodloužit platnost ověřené kopie EDO je možné opět na 6 měsíců, ledaže jde o výjimečný případ podle čl. 70 odst. 3 věty druhé Nařízení. Zkrátit platnost ověřené kopie EDO možné není. Po uplynutí její platnosti je možné požádat vydávající orgán o novou ověřenou kopii.¹⁰⁴ Pokud je nutné prokázat oprávněný zájem na vydání ověřené kopie EDO podle čl. 70 odst. 1 Nařízení, je nutné tento zájem prokázat i při podání žádosti o prodloužení ověřené kopie EDO nebo při podání žádosti o vydání nové ověřené kopie.¹⁰⁵

⁹⁸ BUDZIKIEWICZ (2016) op. cit. pozn. 95, s. 800.

⁹⁹ Čl. 70 odst. 3 věta první Nařízení.

¹⁰⁰ REINHARTZ, Barbara. Article 70: Certified copies of the Certificate. In: BERGQUIST, Ulf, Domenico DAMASCELLI, Richard FRIMSTON, Paul LAGARDE, Felix ODERSKY a Barbara REINHARTZ. EU Regulation on Succession and Wills: Commentary. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, Köln, 2015. ISBN 9783504080013, s. 291, pozn. pod čarou č. 2.

¹⁰¹ Max Planck Institute for Comparative and International Private Law (2010) op. cit. pozn. 26, s. 703-704.

¹⁰² Čl. 70 odst. 3 věta druhá a třetí Nařízení.

¹⁰³ Kdyby bylo možné prodloužit ověřenou kopii EDO i po skončení její platnosti, muselo by toto prodloužení mít na účinky EDO retroaktivní účinek (viz BUDZIKIEWICZ (2016) op. cit. pozn. 95, s. 804). Podle některých autorů je ale možné požádat o prodloužení ověřené kopie EDO i po vypršení platnosti této kopie (viz. IONAŞ (2016) op. cit. pozn. 24, s. 167).

¹⁰⁴ Čl. 70 odst. 3 věta třetí Nařízení.

¹⁰⁵ BUDZIKIEWICZ (2016) op. cit. pozn. 95, s. 803-804.

Vydávající orgán je povinen dobu platnosti ověřené kopie EDO a datum jejího vydání do formuláře V vyplnit.¹⁰⁶ Otázkou, zda má na platnost ověřené kopie EDO vliv skutečnost, že je ve formuláři V vyznačena platnost ověřené kopie způsobem, který je v rozporu s Nařízením, se zabýval SDEU ve svém rozhodnutí ze dne 1.7.2021 v řízení o předběžné otázce ve věci C-301/20. V tomto rozhodnutí SDEU zároveň odpověděl na předběžnou otázku ohledně toho, zda ověřená kopie EDO musí být platná ke dni jejího předložení, nebo ke dni vydání rozhodnutí orgánu, kterému je předložena.¹⁰⁷ V původním dědickém řízení dědicové zůstavitele, jehož pozůstalost byla projednávána podle španělského práva, požádali příslušný orgán o vydání ověřené kopie EDO za účelem vydání předmětu z úschovy nacházejícího se v Rakousku. Po předložení této ověřené kopie jim byla žádost o vydání předmětu z úschovy okresním soudem v Bregenzi zamítnuta, a to z důvodu, že jimi předložená ověřená kopie EDO obsahovala v části „platnost do“ údaj „bez časového omezení“. Dědicové následně podali proti tomuto rozhodnutí odvolání k zemskému soudu ve Feldkirchu, který rozhodnutí okresního soudu potvrdil. Své rozhodnutí odůvodnil tím, že takový údaj o platnosti ověřené kopie EDO, jaký je v tomto případě v ověřené kopii EDO stanoven, je v rozporu s čl. 70 odst. 3 Nařízení, neboť na základě tohoto ustanovení je vydávající orgán povinen v ověřené kopii EDO uvést dobu platnosti, která může být (až na výjimečné případy) maximálně 6 měsíců. Navíc dle názoru odvolacího soudu musí být ověřená kopie EDO platná ke dni rozhodnutí soudu prvního stupně. Proti tomuto rozhodnutí byl podán opravný prostředek k rakouskému Nejvyššímu soudu, který následně předložil SDEU předběžné otázky ohledně doby platnosti ověřené kopie EDO, jež byla v rozporu s Nařízením vydána na dobu neurčitou. První předběžná otázka se týkala toho, zda je ověřená kopie EDO s takto vyznačeným časovým údajem platná, a případně od jakého data se platnost takové ověřené kopie EDO počítá. Na tuto otázku SDEU odpověděl tak, že by bylo v rozporu s cílem Nařízení, jímž je usnadnění fungování vnitřního trhu odstraněním překážek volného pohybu osobám, které potřebují uplatňovat svá práva v rámci dědických řízení,¹⁰⁸ pokud by z důvodu takové formální chyby, jaká se objevila v předmětné ověřené kopii EDO, musely tyto osoby žádat

¹⁰⁶ Doba platnosti ověřené kopie EDO a datum jejího vydání jsou ve formuláři V označeny hvězdičkou, která znamená, že vyplnění takto označených údajů je povinné.

¹⁰⁷ SDEU se v tomto rozhodnutí zabýval i otázkou, vůči kterým osobám vyvolává EDO účinky (viz kapitola 4).

¹⁰⁸ Rec. 7 preambule Nařízení.

o novou ověřenou kopii EDO. Tím by došlo bez jejich zavinění k průtahům v řízení a mohly by se tím zvýšit jejich výdaje na dědické řízení. Z tohoto důvodu musí být dle SDEU ověřená kopie EDO, která obsahuje údaj o platnosti na dobu neurčitou, považována za platnou po dobu 6 měsíců od data jejího vydání. Druhou otázkou ohledně doby platnosti EDO, kterou rakouský Nejvyšší soud SDEU položil, bylo, zda je dostačující, že ověřená kopie EDO je platná ke dni jejího předložení, nebo zda vnitrostátní právní úprava může určit, že ověřená kopie EDO musí být platná i ke dni vydání rozhodnutí ve věci. K této otázce SDEU uvedl, že by bylo v rozporu s výše uvedeným cílem Nařízení, pokud by ověřená kopie EDO musela být platná i ke dni rozhodnutí orgánu, jemuž bylo EDO předloženo. Předkladatelé ověřené kopie EDO nemohou ovlivnit délku řízení a byli by neoprávněně zatíženi, pokud by museli o ověřenou kopii EDO žádat vícekrát. Z toho důvodu je podle SDEU dostačující, že ověřená kopie EDO byla platná při prvním předložení příslušnému orgánu.

4 Účinky evropského dědického osvědčení

Účinky, které EDO vyvolává, můžeme dělit do tří kategorií. Zaprvé jde o skutečnost, že na informace uvedené v EDO se vztahuje presumpce správnosti (čl. 69 odst. 2 Nařízení), zadruhé jde o ochranu dobré víry osob jednajících na základě EDO (čl. 69 odst. 3 a 4 Nařízení) a zatřetí EDO slouží jako podklad pro zápis majetku do rejstříků členských států (čl. 69 odst. 5 Nařízení). EDO samo o sobě ale není vykonatelným titulem, má „pouze“ důkazní účinky.¹⁰⁹ Skutečnosti, které je na základě EDO možné prokázat, jsou příkladmo uvedeny v čl. 63 odst. 2 Nařízení. Jde například o prokázání postavení a práv dědiců a odkazovníků, kteří jsou v EDO uvedeni, a jejich podílů na pozůstalosti nebo o prokázání pravomocí vykonavatelů závětí a správců pozůstalosti. Vůči kterým osobám může EDO účinky vyvolávat, upřesnil SDEU v řízení o předběžné otázce ve věci C-301/20 (k okolnostem případu viz kapitola 3.4).¹¹⁰ Jednou z položených předběžných otázek SDEU bylo, zda EDO vyvolává účinky ve vztahu ke všem osobám, které jsou v něm uvedeny jako dědicové, odkazovníci, vykonavatelé závětí nebo správci pozůstalosti, tj. zda tyto osoby mohou takové EDO použít i přesto, že o jeho vydání samy nepožádaly. SDEU na tuto otázku odpověděl kladně. Svoje

¹⁰⁹ Rec. 71 preambule Nařízení.

¹¹⁰ Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 1. 7. 2021, sp. zn. C-301/20.

rozhodnutí opřel o výklad následujících ustanovení. V čl. 63 odst. 1 Nařízení je uveden výčet osob, které mohou EDO využívat. Těmito osobami jsou dědicové, odkazovníci, vykonavatelé závěti a správci pozůstalosti. Podle čl. 65 odst. 1 Nařízení jsou tyto osoby oprávněné také žádat o EDO. Dle čl. 65 odst. 3 písm. e) Nařízení musí žádost o EDO obsahovat údaje o dalších oprávněných osobách (tj. nejen o osobě žadatele). Na základě čl. 68 písm. g) Nařízení pak musí být informace o těchto osobách v EDO uvedené. Podle čl. 69 odst. 3 Nařízení, který se týká účinků osvědčení, může k vyplacení či předání majetku z pozůstalosti dojít na základě informací uvedených v osvědčení, a to osobám v něm uvedeným. V tomto ustanovení tedy není uvedeno, že by oprávněná osoba musela mít postavení žadatele. Nakonec SDEU dodal, že podle čl. 70 odst. 1 Nařízení je možné vydat ověřenou kopii osvědčení jakékoliv osobě, která prokáže oprávněný zájem. Bylo by tedy v rozporu se zněním těchto ustanovení, kdyby osoba, která se dovolává účinků ověřené kopie EDO, musela být zároveň osobou, která o EDO původně žádala. Navíc by vydání nového EDO za účelem jeho použití další osobou bylo zbytečně nákladné a nevhodné, což by bylo v rozporu s cíli Nařízení. Z těchto důvodů SDEU na předběžnou otázku odpověděl tak, že EDO vyvolává účinky i vůči těm osobám uvedeným v osvědčení, které nebyly žadateli o EDO.

Výčet prvků, které je možné podle čl. 63 odst. 2 Nařízení na základě EDO prokázat, je demonstrativní. EDO lze tedy využít k prokázání i jiných skutečností než těch, které jsem uvedla v prvním odstavci této kapitoly. Okruh skutečností, které lze prostřednictvím EDO prokázat, je ale omezen věcnou působností Nařízení, a to konkrétně rec. 71 preambule Nařízení, ve kterém je uvedeno, že se účinky EDO nevztahují na prvky, které Nařízení neupravuje. Takovými prvky jsou myšleny např. otázky osobního stavu fyzických osob nebo způsobilost fyzických osob k právním a právním úkonům.¹¹¹ EDO je primárně určeno k využití v jiném členském státě, ale pokud je použito ve státě vydání, pak i v něm vyvolává stejné účinky. Veškeré účinky vyvolává EDO samozřejmě pouze v těch členských státech, které se účastnily přijetí Nařízení. Z členských států se přijetí Nařízení neúčastnili Irsko a Dánsko. V těchto státech, stejně jako ve třetích (nečlenských) státech, se bude řídit jejich vnitrostátní právní úpravou, zda a případně jaké účinky EDO vyvolává.¹¹² Například v Turecku vyvolává EDO účinky pouze v případě, že je vydáno soudem, nikoli jiným orgánem

¹¹¹ Čl. 1 odst. 2 Nařízení.

¹¹² BUDZIKIEWICZ (2016) op. cit. pozn. 75, s. 772.

podle čl. 64 písm. b) Nařízení. Je tomu tak z důvodu, že podle tureckých právních předpisů mohou být uznány a vykonány pouze rozhodnutí soudů jiných států. Rozhodnutím soudů je pak v tomto případě myšleno konečné rozhodnutí ve věci. Pokud by EDO neosvědčovalo konečný stav řízení, ale bylo by vydáno ještě před konečným rozhodnutím o dědictví, turecké soudy by jej nemohly považovat za rozhodnutí soudu jiného státu.¹¹³

EDO může účinky uvedené v čl. 69 odst. 2 až 5 Nařízení vyvolávat pouze v případě, že bylo platně vydáno, nebylo v době jeho použití opraveno, změněno nebo staženo podle čl. 71 Nařízení, ani jeho účinky nebyly pozastaveny podle čl. 73 Nařízení. Procesní nedostatky nemají na účinky EDO vliv. Takovým procesním nedostatkem může být i případ, kdy by EDO bylo vydáno orgánem, který se mylně domníval, že je k vydání EDO mezinárodně příslušný. Jediným procesním nedostatkem, který by na účinky EDO měl vliv, by byla skutečnost, že EDO nebylo vydáno na formuláři, jehož použití je pro vydání EDO povinné (k formuláři více viz kapitola 3.3).¹¹⁴

EDO vyvolává účinky ve všech členských státech, aniž by byla vyžadována jeho legalizace nebo jiný obdobný formální požadavek.¹¹⁵ Z toho vyplývá povinnost členských států uznávat účinky EDO. Zároveň nelze přezkoumávat EDO v jiném státě, než ve kterém bylo vydáno. EDO je tedy možné napadnout pouze ve státě vydání.¹¹⁶ Členské státy, respektive jejich orgány, nemohou při uznávání účinků EDO uplatnit výhradu veřejného pořádku. Je tomu tak i přesto, že pro Nařízení je v čl. 35 Nařízení stanovena možnost výhradu veřejného pořádku uplatnit.¹¹⁷

4.1 Presumpce správnosti informací uvedených v evropském dědickém osvědčení

Jedním z účinků, které EDO vyvolává, je presumpce správnosti informací v něm uvedených, a to na základě čl. 69 odst. 2 Nařízení. Podle této domněnky se předpokládá, že osvědčení pravdivě dokládá prvky, které byly stanoveny podle práva rozhodného pro dědictví nebo podle jiného práva, jež je rozhodné pro některé jednotlivé prvky. Zejména se pak předpokládá, že osoby, které jsou v EDO uvedeny jako dědicové, odkazovníci,

¹¹³ GIRAY, Faruk Kerem. POSSIBLE IMPACTS OF EU SUCCESSION REGULATION NO 650/2012 ON TURKISH PRIVATE INTERNATIONAL LAW. *ANALI PRAVNOG FAKULTETA*. 2016, 9/2016 (18), s. 242-244.

¹¹⁴ BUDZIKIEWICZ (2016) op. cit. pozn. 75, s. 772-773.

¹¹⁵ Čl. 69 odst. 1 a čl. 74 Nařízení.

¹¹⁶ STOICA (2017) op. cit. pozn. 13, s. 96-106.

¹¹⁷ DUTTA (2015) op. cit. pozn. 70, s. 38-50.

vykonavatelé závěti a správci pozůstalosti, mají právní postavení a práva a povinnosti v rozsahu v něm uvedeném. Tato domněnka slouží jako základ pro další účinky, které EDO vyvolává.

Presumpce správnosti informací uvedených v EDO je domněnkou vyvratitelnou. To znamená, že taková informace se považuje za správnou a pravdivou pouze v případě, že nebyl prokázán opak. Strana, která má pochybnosti o správnosti či pravdivosti dané informace, je povinna rozpor se skutečností prokázat. Při prokazování se bude postupovat podle vnitrostátního procesního práva.¹¹⁸ V Nařízení není výslovně upraveno, že se jedná o domněnku vyvratitelnou. Vyplývá to ze skutečnosti, že Nařízení upravuje právní prostředky ochrany proti rozhodnutím vydaným na základě EDO.¹¹⁹

Podle některých autorů není předmětná presumpce správnosti vázána na platnost ověřené kopie EDO a platná kopie musí být předložena pouze v případech, kdy důkazní funkce EDO hraje rozhodující roli.¹²⁰

4.1.1 Evropské dědické osvědčení jako veřejná listina

Jednou z nejkontroverznějších otázek mezi odborníky zabývajícími se EDO je, zda je veřejnou listinou či nikoliv. V případě využití EDO ve členských státech nebude mít odpověď na tuto otázku velký vliv, protože ať na ni odpovíme kladně, nebo záporně, výsledek bude stejný – tak či tak jsou členské státy povinny uznat účinky EDO, aniž by se vyžadoval jakýkoliv zvláštní postup.¹²¹ Odpověď na tuto otázku by ovšem mohla hrát roli v případě, kdy by oprávněná osoba chtěla využít EDO v jiném než členském státě.

V české odborné literatuře se převážně objevuje názor, že EDO je veřejnou listinou. Zaprvé bývá argumentováno definicí pojmu veřejná listina. V zákoně č. 89/2012 Sb, občanský zákoník (dále jen OZ) přímou definici veřejné listiny nenajdeme.¹²² § 134 OSŘ stanoví, že veřejné listiny dokazují pravdivost toho, co je v nich osvědčeno nebo potvrzeno, pokud jsou vydány soudy ČR nebo jinými státními orgány v mezích jejich pravomoci, a pokud není dokázán opak. Tato definice odpovídá i prvnímu z účinků, které podle Nařízení EDO vyvolává, a to presumpci správnosti.

¹¹⁸ BUDZIKIEWICZ (2016) op. cit. pozn. 75, s. 771, 779-780.

¹¹⁹ STOICA (2017) op. cit. pozn. 13, s. 102.

¹²⁰ BUDZIKIEWICZ (2016) op. cit. pozn. 75, s. 774.

¹²¹ Čl. 69 odst. 1 Nařízení.

¹²² V §567 OZ je pouze uvedeno, že listina je listinou veřejnou, pokud ji za veřejnou prohlásí zákon.

Jako druhý argument pro toto tvrzení je zmiňován rozsudek SDEU v řízení o předběžné otázce ve věci C-658/17 (k rozsudku více viz kapitola 3.1). V tomto rozsudku SDEU odpověděl na jednu z předběžných otázek tak, že dědické osvědčení, kterého se tento rozsudek týkal, je veřejnou listinou ve smyslu čl. 3 odst. 1 písm. i) Nařízení.¹²³ Názor, že EDO je veřejnou listinou, se objevuje i v souvislosti se zápisem do katastru nemovitostí (dále jen KN) na základě EDO. Podle některých autorů má katastrální úřad zkoumat náležitosti podle § 17 odst. 2 zákona č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí, tj. ty náležitosti, které zkoumá v případě, že vkladová listina je listinou veřejnou.¹²⁴

Opačný názor (tedy že EDO není veřejnou listinou) je patrně častější, a to zejména v zahraniční literatuře. Na podporu tohoto tvrzení je uváděn čl. 2 Návrhu nařízení, který rozlišuje mezi definicí veřejné listiny a definicí EDO (v Nařízení je ovšem definice EDO z čl. 3, který odpovídá čl. 2 Návrhu nařízení, vynechána).¹²⁵ Obdobně podle některých názorů není EDO veřejnou listinou ani rozhodnutím, a to z důvodu, že tyto pojmy jsou, na rozdíl od pojmu EDO, v čl. 3 odst. 1 Nařízení definovány.¹²⁶ Dále je argumentováno kapitolou V a VI Nařízení. Kapitola V se týká veřejných listin a kapitola VI EDO. Z toho je vyvozováno, že kdyby EDO bylo veřejnou listinou, pak by právní úprava EDO byla obsažena již v kapitole V.¹²⁷ Jiní zase tvrdí, že definice veřejné listiny, jež je obsažena v čl. 3 odst. 1 písm. i), není v souladu se zněním ustanovení o EDO.¹²⁸

Osobně se domnívám, že EDO veřejnou listinou není a jedná se o dokument *sui generis*. Je tomu tak z důvodu, že veřejné listiny upravené v kapitole V Nařízení musí být podle čl. 60 Nařízení prohlášeny za vykonatelné, kdežto EDO podle čl. 69 Nařízení vyvolává stejné účinky, aniž by se vyžadoval jakýkoli zvláštní postup (tj. není vyžadována vykonatelnost). Není pochyb, že v případě, kdy je pojem veřejná listina definován přímo Nařízením, není možné k jeho definování použít vnitrostátní právní

¹²³ ŠEŠINA (2022) op. cit. pozn. 20, s. 922.

¹²⁴ Podle tohoto ustanovení katastrální úřad zkoumá, zda veřejná listina splňuje náležitosti listiny pro zápis do KN, zda její obsah odůvodňuje navrhovaný vklad, a zda navrhovaný vklad navazuje na dosavadní zápisy v KN. BAREŠOVÁ, Eva. Evropské dědické osvědčení a zápis do katastru nemovitostí. *Zpravodaj jednoty českých právníků*. 2020, č. 1, s. 29.

¹²⁵ V čl. 2 písm. h) byl konkrétně definován pojem úřední listina, ale v Nařízení má stejné znění definice veřejné listiny (viz čl. 3 odst. 1 písm. i) Nařízení). S pojmem úřední listina je tedy možné pracovat jako s pojmem veřejná listina.

¹²⁶ TAGARTA (2014) op. cit. pozn. 5, s. 61.

¹²⁷ KREBE (2015) op. cit. pozn. 75, s. 677.

¹²⁸ IVANC, Tjasa, KRALJIC Suzana "European Certificate of Succession - Was There a Need for a European Intervention." *Annals of the Faculty of Law of the University of Zenica*, 18, 2016, s. 268.

úpravu (tedy výše uvedená ustanovení OZ a OSŘ). Argumentaci rozsudkem SDEU v řízení o předběžné otázce ve věci C-658/17 považují také za nesprávnou. V bodu 72 tohoto rozsudku je sice zmíněno, že dědické osvědčení je veřejnou listinou. Rozhodovaná věc se však týká polského (tj. vnitrostátního) dědického osvědčení, o němž byl veden spor v původním řízení. Zároveň další podmínky, které jsou uvedené v tomto bodu rozsudku (tj. že by předmětné osvědčení mělo být vydáno notářem na základě společné žádosti všech účastníků řízení), není nutné k vydání EDO splnit. Na druhou stranu nejsou příliš přesvědčivé ani argumenty osob, které tvrdí, že EDO je veřejnou listinou. Jsem toho názoru, že v daném případě není možné argumentovat Návrhem nařízení, který mezi veřejnou listinou a EDO výslovně rozlišoval, když zákonodárce takové ustanovení nakonec do konečného znění Nařízení nezahrnul. Vyčlenění právní úpravy EDO do samostatné kapitoly není v tomto případě příliš relevantní, neboť zákonodárce se mohl rozhodnout, že EDO vyčlení do zvláštní kapitoly čistě z důvodu přehlednosti. Navíc se domnívám, že EDO ani nespĺňuje definici veřejné listiny uvedenou v čl. 3 odst. 1 Nařízení. Dle této definice by EDO muselo být (mimo jiné) vyhotoveno či registrováno jako veřejná listina v některém členském státě. Například v ČR jsou veřejné listiny, které jsou vyhotoveny notáři, sepsány formou notářského zápisu. EDO ale formou notářského zápisu vyhotovováno není. Pokud by tedy EDO mělo být dle Nařízení veřejnou listinou, již by ČR bylo nejspíš vytknuto, že proces vydání EDO není správný.

4.2 Ochrana dobré víry

Princip ochrany dobré víry, který zajišťuje právní jistotu pro třetí strany jednající v dobré víře, je upraven ve čl. 69 odst. 3 a 4 Nařízení.¹²⁹ Jedná se opět o vyvratitelnou právní domněnku, která se uplatní v případě, že osoba si nebyla vědoma toho, že obsah EDO neodpovídá skutečnosti. Tato domněnka ale neplatí, pokud daná osoba o nesprávnosti obsahu EDO nevěděla z důvodu hrubé nedbalosti. Ochrana dobré víry podle Nařízení ale nemá vliv na jiné otázky týkající se platnosti daného právního jednání. Tyto otázky se budou posuzovat podle práva rozhodného např. pro danou pohledávku, která má být uspokojena.¹³⁰ Zároveň platí, že ten, kdo tvrdí o jiné osobě, že

¹²⁹ STOICA (2017) op. cit. pozn. 13, s. 103.

¹³⁰ BUDZIKIEWICZ (2016) op. cit. pozn. 75, s. 788.

nebyla v dobré víře, musí v případě sporu tuto skutečnost prokázat.¹³¹ Nařízení neupravuje, jak by taková skutečnost měla být prokázána, a bude se proto opět postupovat podle vnitrostátního procesního práva.¹³²

Dobrá víra osob v EDO může být oslabena skutečností, že EDO může být podle čl. 71 Nařízení opraveno, změněno nebo staženo. Nařízení stanovuje, že vydávající orgán má všechny osoby, kterým byly vydány ověřené kopie osvědčení, uvědomit o opravách, změnách či stažení EDO. Všechny ověřené kopie EDO, které byly vydány, ale stále zůstávají v oběhu. V procesu přijímání Nařízení i po jeho přijetí navrhovala odborná veřejnost zřízení elektronického registru, ve kterém by byla evidována veškerá EDO, včetně jejich oprav, změn a stažení, a díky němuž by osoby, kterým bylo EDO předloženo, mohly zkontrolovat, zda toto předložené EDO stále odpovídá originálu.¹³³ Tento registr ale nikdy vytvořen nebyl.

Ochrana dobré víry je upravena jak v čl. 69 odst. 3, tak v čl. 69 odst. 4 Nařízení. Použití těchto ustanovení se bude lišit dle toho, která osoba je principem dobré víry chráněna. Odstavec třetí upravuje ochranu dobré víry toho, kdo vyplatí či předá majetek osobě, která je v osvědčení uvedena jako osoba oprávněná k přijetí platby či majetku. Platbou se zde rozumí peněžní transakce, ať už v hotovosti, bankovním převodem, kreditní kartou nebo jiným způsobem. Věta čtvrtá rec. 71 preambule Nařízení ohledně pojmu majetek uvádí, že by se mělo jednat pouze o majetek z pozůstalosti. Podle některých názorů je ale tento výklad příliš úzký a nevyplývá ze znění ustanovení čl. 68 odst. 3 Nařízení jako takového, a z toho důvodu by se ochrana dobré víry měla vztahovat i na majetek, který není součástí pozůstalosti.¹³⁴ Toto ustanovení se použije například v případě, kdy je dědicovi nebo vykonavateli závěti plněn závazek, který měl dlužník vůči zůstaviteli. Díky tomu je dlužník oprávněn spoléhat na to, že pokud splnil dluh vůči osobě uvedené v EDO jako osobě oprávněné takové plnění přijmout, splnil dluh řádně a včas. Pokud se později ukáže, že daná osoba nebyla oprávněná takové

¹³¹ BUDZIKIEWICZ (2016) op. cit. pozn. 75, s. 785.

¹³² REINHARTZ, Barbara. Article 69: Effects of the Certificate. In: BERGQUIST, Ulf, Domenico DAMASCELLI, Richard FRIMSTON, Paul LAGARDE, Felix ODERSKY a Barbara REINHARTZ. EU Regulation on Succession and Wills: Commentary. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, Köln, 2015. ISBN 9783504080013, s. 285.

¹³³ Max Planck Institute for Comparative and International Private Law (2010) op. cit. pozn. 26, s. 67.

¹³⁴ BUDZIKIEWICZ (2016) op. cit. pozn. 75, s. 781-782.

plnění přijmout, dlužník není povinen splatit dluh znovu, a to tentokrát osobě, která je osobou skutečně oprávněnou.¹³⁵

Čl. 69 odst. 4 Nařízení upravuje ochranu dobré víry toho, kdo přijme plnění od osoby, jenž je oprávněna podle EDO s tímto majetkem nakládat. V tomto případě se odborná veřejnost shoduje, že se jedná pouze o majetek z pozůstalosti, neboť je tak přímo stanoveno v předmětném ustanovení Nařízení. Předmětem nakládání s majetkem mohou být jak movité, tak nemovité věci, ale zároveň jsou pod toto ustanovení zahrnuty i všechny právní úkony, které mají přímý dopad na existenci věcných práv vztahujících se ke konkrétnímu majetku z pozůstalosti.¹³⁶ Příkladem využití tohoto ustanovení by mohl být případ, kdy osoba, která je dle EDO osobou oprávněnou, prodá byt nebo jiný majetek náležející do pozůstalosti, ale později se ukáže, že pozůstalost má připadnout jiné osobě. V takovém případě bude osoba, která daný majetek na základě EDO koupila, osobou jednající v dobré víře, a stane se vlastníkem tohoto majetku.¹³⁷

Podle některých autorů není nutné, aby k uplatnění ochrany dobré víry byla třetí straně předložena ověřená kopie EDO, a postačí, pokud je tato osoba seznámena s jeho obsahem.¹³⁸ Tento názor opírají o větu čtvrtou a pátou rec. 71 (věta čtvrtá a pátá) preambule Nařízení, kde je uvedeno, že ochrana dobré víry je zaručena osobám, které se spoléhají na pravdivost informací potvrzených v osvědčení. Věta šestá výše uvedeného recitálu, která stanoví, že tato ochrana je osobám zaručena jen v případě, že jim byly předloženy platné ověřené kopie osvědčení, podle těchto autorů není relevantní, a to z důvodu, že znění čl. 69 Nařízení nic o takové podmínce nestanoví. V čl. 42 odst. 3 Návrhu nařízení bylo uvedeno, že daná osoba musí být držitelem osvědčení, ale v konečném znění Nařízení je tato osoba nazývána jako osoba oprávněná. Z důvodu této změny se tedy někteří autoři domnívají, že předložení EDO není k uplatnění efektu ochrany dobré víry potřebné.¹³⁹ Podle mého názoru ale tato úvaha není správná. Domnívám se, že srovnání s Návrhem nařízení zde není relevantní, a to z důvodu, že ani spojení „držitel osvědčení“ nenasvědčuje tomu, že by měla být ověřená kopie EDO třetí osobě předložena. Daná osoba by mohla být držitelem této kopie, a přesto by ji nemusela třetí osobě předložit. Dále se domnívám, že preambule Nařízení

¹³⁵ REINHARTZ (2015) op. cit. pozn. 132, s. 286.

¹³⁶ BUDZIKIEWICZ (2016) op. cit. pozn. 75, s. 783.

¹³⁷ HERTEL (2014) op. cit. pozn. 8, s. 406.

¹³⁸ REINHARTZ (2015) op. cit. pozn. 132, s. 286.

¹³⁹ BUDZIKIEWICZ (2016) op. cit. pozn. 75, s. 787-788.

se k výkladu Nařízení použije spíše než Návrh nařízení. V rec. 71 (věta šestá) preambule Nařízení je jasně stanoveno, že ochrana osob jednajících v dobré víře má být zaručena v případě, že jsou předloženy platné ověřené kopie osvědčení. Z těchto důvodů by k zachování ochrany dobré víry měla být ověřená kopie EDO předložena.

Moment, kdy jednající osoba musí být v dobré víře, aby jí byla zaručena tato ochrana, není Nařízením výslovně upraven. Dá se ovšem předpokládat, že se jedná nejpozději o okamžik, kdy budou daná práva či povinnosti nabývána. Napovídá tomu použití minulého času v čl. 69 odst. 3 a 4 u spojení, která se týkají uzavření transakcí (v angličtině formulováno jako *have transacted*).¹⁴⁰

4.2.1 Hrubá nedbalost jako omezení principu ochrany dobré víry

Účinky dobré víry se na osobu jednající na základě EDO nevztahují, pokud věděla, že skutečnosti uvedené v osvědčení neodpovídají realitě, nebo o tomto rozporu se skutečností nevěděla z důvodu hrubé nedbalosti.¹⁴¹ Pojem hrubá nedbalost v Nařízení definován není, ale SDEU se jeho výkladem zabýval ve svém rozhodnutí v řízení o předběžné otázce ve věci C-308/06.¹⁴² V tomto rozsudku, který se týkal oblasti námořní dopravy, je hrubá nedbalost definována jako „neúmyslné konání nebo opomenutí, jímž odpovědná osoba závažným způsobem porušuje povinnost řádné péče, kterou s ohledem na své vlastnosti, znalosti, schopnosti a svou individuální situaci měla a mohla dodržet“.¹⁴³ Podle některých autorů je ale pojem hrubá nedbalost velice vágní a neexistuje k němu relevantní judikatura SDEU.¹⁴⁴ S tímto názorem se ztotožňuji a domnívám se, že by tato definice neměla být bez dalšího na oblast dědictví použita. Může ale sloužit jako představa pro to, co si pod pojmem hrubá nedbalost představit.

Požadavky pro naplnění hrubé nedbalosti by neměly být příliš přísné, aby nedocházelo k zeslabení účinků EDO. Aby se určité jednání dalo klasifikovat jako hrubá nedbalost, mělo by dojít ke zvlášť závažnému porušení požadavků náležitě péče. Vždy také musí být zváženy okolnosti konkrétního případu. Například ve většině případů nebude dostačující, že daná osoba věděla o probíhajícím řízení o opravě, změně

¹⁴⁰ BUDZIKIEWICZ (2016) op. cit. pozn. 75, s. 786.

¹⁴¹ V Návrhu nařízení omezení principu dobré víry hrubou nedbalostí zakotveno nebylo. Ochrana dobré víry by se pak na osobu nevztahovala pouze v případě, kdy by této osobě bylo známo, že obsah osvědčení neodpovídá skutečnosti.

¹⁴² Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 3. 6. 2008, sp. zn. C-308/06.

¹⁴³ ŠEŠINA (2022) op. cit. pozn. 20, s. 934.

¹⁴⁴ DUTTA (2015) op. cit. pozn. 70, s. 48.

nebo stažení EDO, pokud ohledně jeho obsahu byla v dobré víře. Zároveň je možné, že na tuto osobu bude kladen požadavek, aby byla aktivní při zjišťování pravdivosti obsahu EDO.¹⁴⁵

4.3 Evropské dědické osvědčení jako platný dokument k zápisu do veřejných rejstříků

EDO je dle čl. 69 odst. 5 Nařízení platným dokumentem pro zápis do rejstříků s tím, že není dotčen čl. 1 odst. 2 písm. k) a l) Nařízení. Takovým rejstříkem bude typicky KN. Pod toto ustanovení ale spadají i jiné rejstříky, veřejné seznamy či databáze, jako je např. obchodní rejstřík, rejstřík vynálezů (v ČR databáze patentů a užitných vzorů) nebo rejstřík ochranných známek (v ČR databáze ochranných známek).¹⁴⁶

Podle čl. 1 odst. 2 písm. k) a l) Nařízení je z působnosti Nařízení vyloučena povaha věcných práv a zápis práv k majetku do rejstříků, a to včetně právních požadavků pro zápis, účinků zápisu a neprovedení tohoto zápisu. Vyloučení povahy věcných práv z působnosti Nařízení zajišťuje, že počet věcných práv, které zná právní řád dotčeného členského státu, je konečný, a tento stát není povinen uznávat jiná (jeho právnímu řádu neznámá) věcná práva. Stát, ve kterém má být věcné právo zapsáno, tedy není povinen zapsat do rejstříku to věcné právo, jenž není známo jeho vlastnímu právnímu řádu. V čl. 31 Nařízení je stanoveno, že pokud určité právo neexistuje ve státě, ve kterém se ho osoba dovolává, ale podle práva rozhodného pro dědictví jí náleží, má být toto věcné právo ve státě účinku přizpůsobeno nejbližšímu rovnocennému věcnému právu, které právní řád státu účinku zná. Někteří autoři se domnívají, že výjimky uvedené v čl. 1 odst. 2 písm. k) a l) Nařízení se vztahují i na rozhodování o povaze informací zapisovaných do příslušného rejstříku, a tudíž by se na takové rozhodování mělo použít právo státu, který o změně zápisu rozhoduje, nikoliv právo rozhodné pro dědictví.¹⁴⁷ Vzhledem k tomu, že EDO nesmí být přezkoumáváno v jiném státě než ve státě vydání, se domnívám, že orgány státu, ve kterém je EDO použito, nejsou oprávněny ani rozhodovat o povaze informací, které mají být do rejstříku tohoto státu zapsány. Pokud by ale tomu tak skutečně bylo, nastal by problém

¹⁴⁵ BUDZIKIEWICZ (2016) op. cit. pozn. 75, s. 786.

¹⁴⁶ STOICA (2017) op. cit. pozn. 13, s. 103.

¹⁴⁷ BUDZIKIEWICZ (2016) op. cit. pozn. 75, s. 791.

v případě, že by měl být podle práva rozhodného pro dědictví zapsán např. jako vlastník určitého majetku vindikační odkazovník, ale právo státu, ve kterém má tato skutečnost být zapsána, zná jen institut damnačního odkazu (k rozdílu mezi damnačním a vindikačním odkazem viz kapitola 2.1.2).

K problémům, které vznikají v souvislosti s rozdílnou právní úpravou členských států, kdy právnímu řádu některého státu je znám jen jeden z druhů těchto odkazovníků, se vyjádřil SDEU v řízení o předběžné otázce s označením C-218/16 ve věci Kubicka.¹⁴⁸ Původní řízení bylo zahájeno před polskými soudy na návrh paní Kubické, polské státní příslušnice, která měla bydliště v Německu, kde zároveň vlastnila podíl na rodinném domě. Problém ohledně výkladu Nařízení nastal ještě před jejím úmrtím – Aleksandra Kubicka se rozhodla, že u polského notáře sepíše závěť, ve které mimo jiné chtěla podíl na nemovitosti v Německu odkázat vindikačním odkazem svému manželovi s tím, že použití damnačního odkazu výslovně vyloučila. Notářský tajemník její závěť odmítl sepsat z důvodu, že polský právní řád sice zná jak vindikační, tak damnační odkaz, ale německý právní řád zná jen odkaz damnační, a podle německých právních předpisů a judikatury by byl takový úkon protiprávní. Tajemník konkrétně viděl problém v tom, že odkazovníka je v Německu možné zapsat do KN jen s předložením smlouvy o převodu vlastnictví k nemovitosti mezi odkazovníkem a dědicem. Dále měl za to, že odkaz *per vindicationem* se má podle čl. 31 Nařízení přizpůsobit německému právnímu řádu a má se považovat za odkaz *per condemnationem*. Proti odmítnutí sepsání závěti podala paní Kubicka stížnost, které nebylo vyhověno, a tak podala žalobu u polského soudu, který následně položil SDEU předběžnou otázku ohledně výkladu čl. 1 odst. 2 písm. k) a l) a čl. 31 Nařízení. Předběžná otázka se týkala toho, zda předmětná ustanovení Nařízení mají být vykládána v tom smyslu, že je na jejich základě možné odmítnout věcněprávní účinky odkazu *per vindicationem*, který je znám právu rozhodnému pro dědictví, pokud se takový odkaz týká vlastnictví nemovitých věcí nacházejících se v členském státě, v jehož právním řádu není institut odkazu *per vindicationem* upraven.

Ke znění čl. 1 odst. 2 písm. k) Nařízení SDEU uvedl, že podle Návrhu nařízení se toto ustanovení týká kvalifikace majetku, oprávnění držitele daných práv, a také otázky, která věcná práva zná právní řád dotčeného členského státu. V daném případě je

¹⁴⁸ Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 12. 10. 2017, sp. zn. C-218/16.

nicméně vindikační odkaz způsobem přechodu věcného práva, a ne věcným právem jako takovým. Věcným právem v tomto případě je vlastnické právo, které zná jak německý, tak polský právní řád.

Obdobně se SDEU vyjádřil i k čl. 1 odst. 2 písm. l) Nařízení. S odkazem na rec. 18 a 19 preambule Nařízení konstatoval, že toto ustanovení se týká pouze zápisu práv do rejstříků, právních požadavků pro zápis a účinků zápisu práv. Proto podmínky nabytí práv (v tomto případě vlastnického práva k podílu na nemovitosti) není vyloučeno z oblasti působnosti Nařízení. SDEU dále zdůraznil, že jedním z cílů Nařízení je předejít štěpení dědického statutu.¹⁴⁹ Bylo by v rozporu s tímto cílem Nařízení, pokud by na základě čl. 1 odst. 2 písm. l) Nařízení bylo umožněno vyloučení nabytí vlastnictví nemovitého majetku prostřednictvím odkazu *per vindicationem*. Vzhledem k tomu, že čl. 31 Nařízení se týká jen věcných práv, SDEU, stejně jako při výkladu čl. 1 odst. 2 písm. k) Nařízení, konstatoval, že v tomto případě je věcným právem vlastnické právo, které německý právní řád zná, a není tedy nutné toto věcné právo přizpůsobovat německému právnímu řádu. Ani toto ustanovení Nařízení se tedy netýká způsobu přechodu věcných práv.

SDEU se ztotožnil se stanoviskem generálního advokáta Yvese Bota, který na podporu svých argumentů uvedl i skutečnost, že návrhy německé vlády v procesu přijímání Nařízení, týkající se zachování možnosti použít právo státu, v němž se nemovitosti nachází, za účelem stanovení podmínek převodu vlastnického práva, byly odmítnuty. Dále jako příklad uvedl Nizozemské království, jehož právnímu řádu odkaz *per vindicationem* není znám.¹⁵⁰ V Nizozemí tomuto problému předešli úpravou svých právních předpisů tak, že zápis vlastnického práva k nemovitosti nabytého osobou na základě EDO odkazem *per vindicationem*, je možný, pokud EDO osvědčuje, že dotyčná osoba vlastnické právo k nemovitému majetku nabyla na základě odkazu. Díky takovému řešení je zaručena plná účinnost institutu volby rozhodného práva, která zjednodušuje volný pohyb osob v rámci EU, když těmto osobám dává možnost si jednoduše uspořádat své majetkové poměry v souvislosti s dědictvím.¹⁵¹

¹⁴⁹ Viz čl. 23 Nařízení.

¹⁵⁰ Stanovisko generálního advokáta Yvese Bota ve věci C-218/16 přednesené dne 17. května 2017, ECLI:EU:C:2017:387.

¹⁵¹ ZATUCKI, Mariusz. "Attempts to Harmonize the Inheritance Law in Europe: Past, Present, and Future." *Iowa Law Review*, vol. 103, no. 5, July 2018, pp. 2317-2342. HeinOnline.

Na předběžnou otázku tedy SDEU odpověděl tak, že na základě předmětných ustanovení nejsou orgány členského státu, který nezná institut odkazu *per vindicationem* (tj. odkazu s přímými věcněprávními účinky), oprávněny odmítnout uznání věcněprávních účinků tohoto druhu odkazu, pokud jsou tyto účinky uznávány právem rozhodným pro dědění. To stejné se dá analogicky dovodit i pro damnační odkaz, pokud by zůstavitel odkázal svůj majetek na základě odkazu *per condemnationem*, ale v právním řádu státu, ve kterém se dotčený majetek nachází, by institut odkazu *per condemnationem* upraven nebyl.¹⁵²

Tento závěr SDEU je v souladu i se zněním čl. 23 odst. 2 písm. e) Nařízení, který stanoví, že právo rozhodné pro dědictví se použije i na přechod aktiv a pasiv pozůstalosti na dědice a odkazovníky.¹⁵³ Samotný přechod majetku, práv a závazků nastane už rozhodnutím o rozdělení pozůstalosti nebo potvrzením nabytí pozůstalosti dědici na základě práva rozhodného pro dědictví. EDO pak pouze slouží jako podklad pro zápis do příslušného rejstříku. Stát, ve kterém mají být daná práva zapsána, není oprávněn zjišťovat, zda způsob jejich nabytí je v souladu s právním řádem státu, ve kterém mají být zapsána.

V kompetenci členského státu, který vede rejstřík, do něhož mají být skutečnosti na základě EDO zapsány, naopak bude otázka, jakým způsobem a za jakých podmínek může být zápis proveden, a které orgány mohou kontrolovat splnění těchto podmínek. Členské státy zejména mohou posuzovat, zda právo, které má být podle EDO (příp. jiného dokumentu) zapsáno, je právem, které je v daném rejstříku zapsané. Dále se podle právního řádu státu, v němž je rejstřík veden, určí, zda zápis do rejstříku má deklaratorní, nebo konstitutivní účinek.¹⁵⁴ Pokud bude zápis mít konstitutivní účinek, pak okamžik nabytí práva bude určen podle právního řádu toho státu, ve kterém je právo zapisováno.¹⁵⁵ Orgány příslušné k zápisu práv do rejstříků mohou po osobě, která žádá o zápis práv do něj, požadovat i jiné relevantní dokumenty a informace, které jsou k zápisu vyžadovány podle právního řádu členského státu, v němž je rejstřík veden (může se jednat např. o dokumenty týkající se daní nebo o potvrzení o zaplacení

¹⁵² VESELÁ (2020) op. cit. pozn. 6. s. 38.

¹⁵³ BUDZIKIEWICZ (2016) op. cit. pozn. 75, s. 792.

¹⁵⁴ Rec. 19 preambule Nařízení.

¹⁵⁵ PAZDAN, Maksymilian a Maciej ZACHARIASIEWICZ. The EU succession regulation: achievements, ambiguities, and challenges for the future. *Journal of Private International Law* [online]. 2021, vol. 17, no. 1, s. 74-113 [cit. 2023-02-17]. ISSN 1744-1048. doi:10.1080/17441048.2021.1911383.

správního poplatku potřebného k podání žádosti o zápis, případně i o dokumenty, které osvědčují, že zůstavitel měl daná práva, která jsou předmětem zápisu).¹⁵⁶ Nesmí být ovšem vyžadovány další dokumenty a informace vztahující se k právnímu postavení osob osvědčenému v EDO.¹⁵⁷

4.3.1 Zápis do katastru nemovitostí na základě evropského dědického osvědčení

Problematika zápisu do KN na základě EDO je aktuálně jednou z nejdiskutovanějších otázek týkajících se právní úpravy EDO. I u zápisu do KN platí, že na samotný zápis se Nařízení nepoužije. S ohledem na výše uvedené mohou být v každém státě požadavky pro zápis do KN trochu jiné. Z toho důvodu je v rec. 68 preambule Nařízení stanoveno, že při vydávání EDO by mělo být zohledněno, jaké požadavky jsou potřebné pro zápis ve státě, kde žadatel zamýšlí EDO použít. Dále je v tomto recitálu doporučeno zavedení výměny informací mezi členskými státy, která je specifikována v čl. 77 pododst. 2 Nařízení. Na základě tohoto článku mají členské státy povinnost poskytnout základní přehled informací o tom, co vše je potřeba k zápisu nemovitostí nacházejících se na jejich území. Tyto informace jsou následně publikovány na stránkách e-Justice.¹⁵⁸ Na zápis do českého KN se bude aplikovat česká právní úprava, tj. mimo jiné zákon č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí (dále jen katastrální zákon) a vyhláška č. 357/2013 Sb., o katastru nemovitostí (dále jen katastrální vyhláška).

Při aplikaci ustanovení Nařízení o zápisu do KN vznikají problémy z toho důvodu, že katastrální úřady některých států (například katastrální úřady ČR, Chorvatska, Slovenska, Slovinska, Maďarska či Litvy) požadují, aby v EDO byl uveden konkrétní podíl z pozůstalosti, který oprávněné osobě náleží (v ČR je tento požadavek stanoven v § 8 katastrálního zákona; ten obsahuje výčet informací, jež musí obsahovat listina, na základě níž má být zápis do KN proveden).¹⁵⁹ Pro katastrální úřady těchto států není dostačující, pokud je v EDO například uvedeno, že dědicovi nebo odkazovníkovi náleží podíl ve výši 1/2 na pozůstalosti, ale požadují, aby v EDO byly vyjmenovány konkrétní položky, jež daná osoba na základě rozhodnutí o dědictví

¹⁵⁶ Rec. 18 preambule Nařízení. STOICA (2017) op. cit. pozn. 13, s. 104.

¹⁵⁷ BUDZIKIEWICZ (2016) op. cit. pozn. 75, s. 794.

¹⁵⁸ <https://e-justice.europa.eu/517/CS/inheritance>

¹⁵⁹ BAREŠOVÁ (2020) op. cit. pozn. 124, s. 26. ŠEŠINA (2022) op. cit. pozn. 20, s. 922.

nabyla. Ve výše uvedeném případě by tak v EDO mělo být napsáno, že této osobě náleží podíl ve výši ½ na konkrétní nemovitosti. Zároveň je katastrálními úřady těchto států požadováno, aby taková nemovitost byla v EDO dostatečně konkrétně popsána (tj. v ČR aby byly uvedeny náležitosti podle § 8 katastrálního zákona, jako je např. parcelní číslo nebo název katastrálního území). V případě, že v EDO není uvedena výše podílu, která osobě náleží, nebo není nemovitost popsána podle požadavků katastrálního zákona, je zápis vlastnictví do KN katastrálními úřady těchto států zamítán.¹⁶⁰

Německé soudy ale takové informace do EDO zapsat odmítají a argumentují skutečností, že podle německého právního řádu se dědí na základě principu univerzální sukcese. To znamená, že dědic či odkazovník zdědí veškerá práva a povinnosti zůstavitele, nebo, v případě více dědiců či odkazovníků, určitý podíl na těchto právech a povinnostech. Naopak při singulární sukcesi nabývá daná osoba jedno konkrétní právo či povinnost (případně může nabýt i více práv, ale každé jedno právo nabyde samostatně). Díky principu univerzální sukcese tedy dědicové podle německého práva nabývají veškerá práva a povinnosti z pozůstalosti, a ne jen jednotlivé položky náležející do pozůstalosti.¹⁶¹ V čl. 68 písm. 1) Nařízení je sice připuštěno, aby byl v osvědčení uveden seznam práv nebo majetku, které náleží dědicům, ale tato část ustanovení je pouze fakultativní a německé soudy uvádějí, že z důvodu principu univerzální sukcese je uvedení této informace nadbytečné.¹⁶² Vrchní zemské soudy v Norimberku a Mnichově konkrétně tvrdí, že dané nemovitosti není možné v EDO specifikovat, protože je žadatel nenabyl jednotlivě, ale jako součást svého dědického podílu. Navíc podle Vrchního zemského soudu v Mnichově by byl takový obsah EDO v rozporu s čl. 1 odst. 2 písm. 1) Nařízení, které z působnosti Nařízení vylučuje zápis práv k nemovitému majetku do rejstříků.¹⁶³

¹⁶⁰ HEIDENHAIN, Stephan. *Nová judikatura rakouského Nejvyššího soudního dvora k evropskému dědickému osvědčení*. Bnt attorneys in CEE [online]. 2018 [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: <https://bnt.eu/cs/pravni-novinky/nova-judikatura-rakouskeho-nejvyssiho-soudniho-dvora-k-evropskemu-dedickeму-osvedceni/>.

¹⁶¹ VESELÁ (2020) op cit. pozn. 6, s. 74.

¹⁶² HEIDENHAIN, Stephan. *Zápis pozemků do evropského dědického osvědčení z Německa*. Právní prostor [online]. 2018 [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/mezinarodni-a-evropske-pravo/ht-zapis-pozemku-do-evropskeho-dedickeho-osvedceni-z-nemecka>.

¹⁶³ SISÁK, Ľuboslav. Európske osvedčenie o dedičstve a prepis vlastníctva k zdedenej nehnuteľnosti. *Právnik*. 2021, č. 10, s. 857. Domnívám se, že tuto argumentaci SDEU vyvrátil již svým rozhodnutím ve věci Kubicka (k tomuto rozhodnutí více viz kapitola 4.3).

Dotčené státy se tuto patovou situací snažily vyřešit i na odborné a politické úrovni, ale bezvýsledně.¹⁶⁴ Ve Slovinsku a Rakousku byl tento problém vyřešen pomocí judikatury. Podle Slovinských zákonů je (stejně jako v ČR) vyžadováno, aby v EDO, které má být podkladem pro zápis práv do KN, byly dostatečně konkrétně specifikovány nemovitosti, jichž se zápis týká (ke specifikaci nemovitého majetku viz výše). Slovinské katastrální úřady tedy odmítaly zapsat změny do KN na základě těch EDO, ve kterých nemovitý majetek nebyl takto specifikován. Jeden z žadatelů, jemuž byl kvůli tomu zápis do KN zamítnut, se odvolal k odvolacímu soudu v Koperu, který následně rozhodl, že tento přístup katastrálních úřadů je v rozporu se smyslem EDO, jež by mělo dědictví s mezinárodním prvkem v rámci EU usnadnit. Tento odvolací soud uvedl, že katastrální úřady nejsou oprávněny požadovat po navrhovateli zápisu do KN, aby specifikace nemovitostí byla v EDO uvedena, když na základě tohoto EDO je možné z KN zjistit, jaký nemovitý majetek zůstaviteli náležel a nyní v rámci dědictví připadá danému žadateli. Někteří slovinští odborníci nicméně tvrdí, že taková interpretace Nařízení je příliš široká. Jiní zase mají za to, že přístup Německa k uvádění údajů do EDO je v rozporu s Nařízením a německému přístupu by se tedy neměla přizpůsobovat vnitrostátní praxe ostatních členských států.¹⁶⁵

V Rakousku se tímto problémem zabýval Nejvyšší soudní dvůr Rakouské republiky v jednom ze svých rozhodnutí.¹⁶⁶ Ten, na rozdíl od rakouských soudů nižší instance, vklad do KN na základě EDO, které k informacím ohledně nemovitostí obsahovalo pouze spojení „nemovitostní majetek v Rakousku“, povolil. Učinil tak zejména z důvodu, že rakouské právní předpisy mají rozdílné požadavky na obsah veřejných a soukromých listin pro účely zápisu do pozemkové knihy.¹⁶⁷ V předmětném ustanovení o obsahu veřejných listin (na rozdíl od ustanovení o obsahu soukromých listin) chybí odkaz na ustanovení rakouského právního řádu, které stanoví, že nemovitosti v nich musí být označeny parcelním číslem a katastrálním územím, v němž se nacházejí. Podle Nejvyššího soudního dvora Rakouské republiky není ani Nařízením stanovena povinnost nemovitosti takto označovat, neboť čl. 68 písm. l) Nařízení je

¹⁶⁴ BAREŠOVÁ (2020) op. cit. pozn. 124, s. 31.

¹⁶⁵ KRAMAR, Slađana Aras; TURK, Marko; VUČKO, Katarina. FINAL REPORT ON THE CONDUCTED RESEARCH ON THE IMPLEMENTATION OF THE SUCCESSION REGULATION IN CROATIA AND SLOVENIA. 2019. *Croatian Law Centre*.

¹⁶⁶ Rozsudek Nejvyššího soudního dvora Rakouské republiky ze dne 15. 5. 2018, sp. zn. 5Ob35/18k.

¹⁶⁷ EDO je zde výslovně zahrnuto do listin veřejných.

pouze fakultativní. Pokud tedy dědicům případně do ideálního spoluvlastnictví veškerý majetek po zůstaviteli, neexistuje žádný předpis, podle kterého by bylo nutné tento majetek dále specifikovat.¹⁶⁸ V rozhodovaném případě navíc nebylo pochyb o tom, které nemovitosti jsou součástí pozůstalosti, protože tato informace vyplývala z rakouské pozemkové knihy. Vadou tohoto rozhodnutí ovšem je, že Nejvyšší soudní dvůr Rakouské republiky jako soud poslední instance, proti jehož rozhodnutí není přípustný žádný opravný prostředek, byl povinen předložit SDEU v této věci předběžnou otázku. Navzdory tomu tak neučinil, a je tedy otázkou, zda tento výklad Nařízení je v souladu s právem EU.¹⁶⁹

V ČR byl před přijetím novely katastrální vyhlášky (viz níže) zápis do KN na základě evropských dědických osvědčení, která nejsou v souladu s požadavky pro zápis do KN, prováděn dvěma různými způsoby. První způsob byl o něco jednodušší, nicméně nebyl použitelný u všech EDO vydaných v Německu. Tento způsob spočíval v tom, že navrhovatel vkladu do KN měl možnost požádat německý soud příslušný k vydání EDO, aby konkrétní nemovitosti do daného EDO popsal tak, jak to vyžaduje český katastrální úřad.¹⁷⁰ Důvodem, proč takové řešení nebylo možné použít u všech EDO vydaných německými orgány, byla skutečnost, že zákony spolkových zemí Bavorsko a Durynsko toto řešení neumožňovaly.¹⁷¹ Druhý způsob spočíval v podání žaloby proti zamítavému rozhodnutí katastrálního úřadu ke krajskému soudu. V takových případech krajské soudy mnohokrát rozhodly ve prospěch navrhovatele vkladu do KN a vklad povolily.¹⁷² V těchto rozsudcích bylo zmiňováno, že Nařízení neukládá vydávajícím orgánům povinnost výše uvedené informace do EDO uvést, ale zároveň podle jednoho z rozsudků Vrchního zemského soudu v Norimberku je uvedení takových informací do EDO v rozporu s německým právem.¹⁷³ Dle českých soudů má být tento rozdíl v právních úpravách řešen logickým výkladem obsahu předložených EDO ve prospěch navrhovatele, aby tímto rozdílem nebyl navrhovatel zbytečně

¹⁶⁸ Dá se předpokládat, že situace by byla jiná v případě, kdy by dědicové nabyli jednotlivá aktiva z pozůstalosti.

¹⁶⁹ ŘÍHA, Martin. Rozhodnutí Nejvyššího soudního dvora Rakouské republiky ze dne 15. 5. 2018, sp. zn. 5Ob35/18k. *Ad Notam*. 2018, roč. 24, č. 4, s. 23-24.

¹⁷⁰ Nemovitosti by měly být popsány v bodě 9 přílohy IV formuláře V.

¹⁷¹ HEIDENHAIN (2018) op. cit. pozn. 160.

¹⁷² Vklad vlastnického práva do KN na základě EDO, které neobsahovalo podobnosti vyžadované českým katastrálním úřadem povolil např. Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 16.5.2019, č.j. 92 C 10/2018-34 nebo Krajský soud v Plzni rozsudkem ze dne 12.11.2019, č.j. 19 C 4/2019-65.

¹⁷³ Rozhodnutí Vrchního zemského soudu v Norimberku ze dne 5.4.2017, sp. zn. 15 W 299/17.

zatěžován. Katastrální úřady s tímto řešením ale nebyly spokojeny, neboť navrhovatel poté mohl požadovat náhradu škody, která mu vznikla zamítavým rozhodnutím katastrálního úřadu.¹⁷⁴ S konečným řešením přišel Český úřad zeměměřický a katastrální. Ten novelizoval katastrální vyhlášku tak, že § 69 katastrální vyhlášky doplnil o odstavec 6, na základě kterého je možné vklad do KN povolit i pokud je vkladovou listinou EDO, jež neobsahuje přesný popis nemovitostí, pokud právní nástupce zůstavitele jako navrhovatel zároveň spolu s takovým EDO předloží katastrálnímu úřadu prohlášení o vzniku práva podle § 66 odst. 1 písm. c) katastrální vyhlášky.¹⁷⁵ Ani tato novela vyhlášky není bezproblémová. Je jí zejména vytýkáno, že je diskriminační vůči osobám, které nemovitosti nabyly na základě rozhodnutí o dědictví vydaného jiným než českým orgánem, protože tyto osoby po novele katastrální vyhlášky musí navíc předložit ještě předmětné prohlášení.¹⁷⁶ Dále je podle některých názorů vyhláška v rozporu s Nařízením, a to z důvodu, že EDO bylo zavedeno, aby dědicové či odkazovníci nemuseli předkládat jiné dokumenty než EDO. Výše zmíněnou novelou katastrální vyhlášky bylo toto znemožněno. Navíc je podle nich katastrální vyhláška nyní v rozporu s katastrálním zákonem, podle kterého musí být ve vkladové listině majetek specifikován.¹⁷⁷

Tímto problémem se zabýval SDEU v řízení o předběžné otázce ve věci C-354/21.¹⁷⁸ Rozsudek v tomto řízení byl vydán v březnu 2023 a k datu odevzdání této práce se tedy jedná o nenovější rozhodnutí SDEU týkající se EDO. Původní spor vznikl mezi Střediskem rejstříků v Litvě, které mj. vede litevský KN a pozemkové rejstříky, a dědicem, jenž ke Středisku rejstříků podal žádost o zápis vlastnického práva k nemovitostem nacházejícím se v Litvě. Dědic jako podklad k této žádosti předložil EDO vydané německým okresním soudem. Jak jsem již uvedla výše, německé soudy odmítají konkrétní majetek do EDO zapsat, a to, zjednodušeně řečeno, z důvodu, že v Německu se dědí dle pravidel univerzální sukcese (viz výše). Ani v tomto případě tomu nebylo jinak a předmětné EDO neobsahovalo výčet zděděného majetku. Problém

¹⁷⁴ BAREŠOVÁ (2020) op. cit. pozn. 124, s. 30.

¹⁷⁵ Novela byla provedena Vyhláškou č. 301/2019 Sb., kterou se mění vyhláška č. 357/2013 Sb., o katastru nemovitostí (katastrální vyhláška), ve znění vyhlášky č. 87/2017 Sb.

¹⁷⁶ SISÁK (2021) op. cit. pozn. 163, s. 859.

¹⁷⁷ DOLEŽALOVÁ, Vendula a Stephan HEIDENHAIN. *Novinky ve světě EDO: vítězství v Praze, vyhrané odvolání v Olomouci a novela katastrální vyhlášky od 1. 1. 2020*. Právní prostor [online]. [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/mezinarodni-a-evropske-pravo/novinky-ve-svete-edo-vitezstvi-v-praze-vyhrane-odvolani-v-olomouci-a-novela-katastralni-vyhlaskey-od-1-1-2020>

¹⁷⁸ Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 9. 3. 2023, sp. zn. C-354/21.

nastal opět proto, že dle litevského zákona o KN je nutné, aby k žádosti o zápis práva do KN byl přiložen dokument, který osvědčuje vznik daného práva. Takový dokument musí obsahovat i jedinečné číslo dotčené nemovitosti. Středisko rejstříků tedy žádost dědice o zápis vlastnického práva do KN zamítlo z důvodu, že předložené EDO neobsahovalo informace, které jsou potřebné k identifikaci nemovitého majetku. Dědic proti tomuto rozhodnutí podal stížnost ke komisi pro řešení sporů ústřední registrační kanceláře střediska rejstříků, která zamítavé rozhodnutí Střediska rejstříků potvrdila. Následně podal žalobu ke Krajskému správnímu soudu, který žádost zamítl jako neopodstatněnou, a tak tento dědic podal kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu v Litvě. Tento soud nakonec položil SDEU předběžnou otázku ohledně výkladu čl. 1 odst. 2 písm. 1) a čl. 69 odst. 5 Nařízení. Podstatou předběžné otázky bylo, zda je podle předmětných ustanovení Nařízení možné odmítnout zapsat vlastnické právo do KN na základě EDO, pokud neobsahuje informace, které jsou dle vnitrostátní právní úpravy členského státu provádějícího takový zápis vyžadovány.

Generální advokát ve svém stanovisku dovodil, že ustanovení Nařízení brání použití těch ustanovení vnitrostátního práva, dle kterých může být žádost o zápis práva do KN zamítnuta z důvodu, že neidentifikuje nemovitost způsobem, jakým je to dle vnitrostátních předpisů státu, v němž má být právo zapsáno, vyžadováno. Dle jeho názoru musí EDO samo o sobě sloužit jako základ pro zápis práva do KN a požadovat po dědici jeho doplnění může být vyžadováno pouze v případě, kdy objektivně není možné určit, které nemovitosti mají být na základě EDO do KN zapsány.¹⁷⁹

SDEU ve svém rozhodnutí opakuje některé výroky ze svých předchozích rozhodnutí a cituje jednotlivá ustanovení Nařízení (konkrétně čl. 1 odst. 2 písm. 1) a rec. 18 preambule Nařízení, čl. 69 odst. 1 a bod 71 preambule Nařízení, čl. 69 odst. 2 Nařízení, čl. 69 odst. 5 Nařízení a čl. 68 písm. 1) Nařízení). Zároveň zmiňuje, že Nařízení musí být vykládáno v souladu s cíli Nařízení, mezi něž patří pomoc dědicům, odkazovníkům a některým dalším osobám v dědictví s mezinárodním prvkem. Nakonec, bez jakékoliv argumentace, odpovídá na předběžnou otázku tak, že předmětná ustanovení Nařízení nebrání právní úpravě členských států, dle které může být žádost o zápis práva do KN zamítnuta, pokud EDO neobsahuje informace vyžadované dle vnitrostátní právní úpravy.

¹⁷⁹ Stanovisko generálního advokáta MACIEJE SZPUNARA ve věci C-354/21 přednesené dne 14. července 2022, ECLI:EU:C:2022:587, zejm. body 85, 90.

Odpověď na předběžnou otázku je tedy dle SDEU jasná. Podle mého názoru odůvodnění tohoto rozhodnutí je nepřesvědčivé. Jeden z problémů spatřuji ve skutečnosti, že toto rozhodnutí je v rozporu s výše uvedeným cílem Nařízení. Tento cíl sám SDEU v daném rozhodnutí zmiňuje, ale nevypořádává se s tím, proč by v daném případě neměl mít při výkladu Nařízení žádný vliv. Navíc se SDEU ani nevypořádává s argumenty generálního advokáta. Hlavní nedostatek ale spatřuji ve skutečnosti, že po citování ustanovení Nařízení a některých výroků ze svých předchozích rozhodnutí SDEU pouze odpovídá na předběžnou otázku, aniž by uvedl alespoň některé argumenty na podporu svého tvrzení.

I v případě, že pomínu chybějící argumentaci SDEU, tak s jeho rozhodnutím nesouhlasím. Problémy, které se týkají popisu zděděného majetku v EDO, by si členské státy měly vyřešit mezi sebou a nemělo by být toto břemeno přenášeno na dědice. Sami dědicové nemohou změnit praxi orgánů vydávajících EDO na straně jedné ani požadavky úřadů členských států na straně druhé.

5 Vady evropského dědického osvědčení a jejich náprava

Vady EDO jsou upraveny v čl. 71 Nařízení. Tyto vady je možné dělit na formální chyby (čl. 71 odst. 1 Nařízení) a faktické chyby (čl. 71 odst. 2 Nařízení). V případě výskytu formální chyby je v Nařízení stanovena možnost EDO opravit. Naopak v případě výskytu faktické chyby je možné EDO změnit nebo stáhnout. Stažení EDO ruší jeho platnost. Na druhou stranu změněné EDO stále existuje a je platné, jen ve změněné podobě. V Nařízení není upraveno, v jakých případech by vydávající orgán měl EDO změnit a v jakých stáhnout. Nejspíš ale bude záležet na tom, zda se chyba týká celého EDO, nebo jen jeho části. Dále také bude hrát roli otázka, zda je možné danou chybu opravit. EDO tedy bude muset být staženo například v případě, kdy bylo vydáno nepřislušným orgánem, nebo pokud žadatel nebyl oprávněn o EDO žádat. Změna i stažení EDO mají účinky *ex nunc*.¹⁸⁰

O formální chybu (v angličtině *clerical error*) se bude jednat v případě, kdy text EDO nebude odpovídat vůli vydávajícího orgánu. Za takovou chybu je možné

¹⁸⁰ BUDZIKIEWICZ, Christine. Rectification, Modification or Withdrawal of the Certificate. In: CALVO CARAVACA, Alfonso-Luis, Angelo DAVÌ a Heinz-Peter MANSEL. The EU succession regulation: a commentary. Cambridge, United Kingdom: Cambridge University Press, 2016. ISBN 978-1-107-12730-2, s. 805-809.

považovat chyby v psaní a počtech, tj. například překlepy a gramatické chyby, ale také nesprávné přepsání obsahu žádosti o EDO do EDO samotného. Konkrétním příkladem formální chyby je uvedení chybného jména dědice.¹⁸¹ O formální chybu naopak nejde, pokud obsah EDO není správný (tj. informace uvedené v EDO nejsou v souladu se skutečností) nebo v něm určité informace chybí.¹⁸² V takových případech se jedná o faktické chyby.

Vydávající orgán může EDO opravit z vlastního podnětu nebo na základě žádosti osoby, která na tom má oprávněný zájem. Povinnost prokázat oprávněný zájem nemá v praxi žádný význam, protože vydávající orgán je povinen EDO opravit, když se o dané chybě dozví. Pokud se tedy o této skutečnosti dozví od osoby, která neprokáže oprávněný zájem, musí EDO přesto opravit z vlastního podnětu. Naopak změněno nebo staženo může být EDO jen na základě žádosti osoby, která prokáže oprávněný zájem. Vydávající orgán je oprávněn EDO změnit či stáhnout z vlastního podnětu jen v případě, že ho k tomu opravňuje vnitrostátní právo. Pokud takovou možnost vnitrostátní právo neupravuje, musí osoba žádající o změnu nebo stažení EDO prokázat oprávněný zájem. Takový oprávněný zájem na opravení, změně či stažení osvědčení bude mít např. osoba, která může podat žádost o EDO a o jeho ověřenou kopii, osoba, jejíž majetek byl nesprávně zařazen do pozůstalosti a v některých případech i dlužník zůstavitele.¹⁸³

Vydávajícím orgánem podle čl. 71 Nařízení se rozumí nejen orgán, který EDO vydal, ale také jiný orgán, který má pravomoc vydat EDO v jiném stádiu řízení. V českém právním řádu je tato skutečnost upravena v § 288a odst. 5 ZŘS. V tomto ustanovení je uvedeno, že opravu, změnu či stažení osvědčení může provést jak notář jako soudní komisař, tak soud. Notář daný úkon provede, pokud se tak má stát před právní mocí rozhodnutí o dědictví. Pokud má být proveden po právní moci tohoto rozhodnutí, musí takový úkon provést soud.¹⁸⁴

¹⁸¹ KRAMAR (2019) op. cit. pozn. 165, s. 109.

¹⁸² ŠEŠINA (2022) op. cit. pozn. 20, s. 936. BUDZIKIEWICZ (2016) op. cit. pozn. 180, s. 805-809.

¹⁸³ BUDZIKIEWICZ (2016) op. cit. pozn. 180, s. 808.

¹⁸⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 161/2016 Sb., II. Zvláštní část, čl. II, K odst. 5, op. cit. pozn. 107.

5.1 Opravné prostředky proti rozhodnutím souvisejícím s evropským dědickým osvědčením

Opravné prostředky jsou upraveny v čl. 72 Nařízení. Napadnout je možné rozhodnutí přijatá při vydávání osvědčení (čl. 67 Nařízení), rozhodnutí týkající se opravy, změny nebo stažení EDO (čl. 71 Nařízení) a rozhodnutí vydávajícího orgánu o pozastavení účinků EDO (čl. 73 odst. 1 písm. a) Nařízení). Naopak proti rozhodnutí o pozastavení účinků EDO, které bylo vydáno soudním orgánem podle čl. 73 odst. 1 písm. b) Nařízení, není přípustné podat opravný prostředek. Proti zamítavému rozhodnutí o vydání ověřené kopie EDO je podle některých autorů možné podat opravný prostředek na základě analogického použití čl. 72 odst. 1 Nařízení.¹⁸⁵ Podle mého názoru toto možné není, a to z důvodu, že v čl. 72 Nařízení jsou taxativně vyjmenována konkrétní ustanovení, proti kterým je přípustné podat opravný prostředek, a není tak možné jejich okruh rozšiřovat. Proti rozhodnutím, u nichž Nařízení nepřipouští možnost podat opravný prostředek, je možné se odvolat v případě, že tak stanoví právní řád *lex fori*.¹⁸⁶ Podat opravný prostředek podle vnitrostátního práva je možné i proti rozhodnutí o opravném prostředku, neboť ani to není Nařízením upraveno.¹⁸⁷

Druh rozhodnutí, proti kterému opravný prostředek směřuje, určuje okruh osob oprávněných podat tento opravný prostředek. Proti rozhodnutí vydanému na základě čl. 67 Nařízení může opravný prostředek podat každá osoba, která je oprávněná k podání žádosti o EDO. Tato osoba nemusí prokazovat oprávněný zájem na podání opravného prostředku. Naopak proti rozhodnutím vydaným podle čl. 71 a čl. 73 odst. 1 písm. a) Nařízení je oprávněnou osobou každý, kdo prokáže oprávněný zájem. Osoba, jež není oprávněna napadnout rozhodnutí podle čl. 67 Nařízení (tj. není osobou oprávněnou k podání žádosti o EDO), má možnost domoci se nápravy rozhodnutí o vydání EDO skrze čl. 71 odst. 2 Nařízení. Musí tedy nejprve podat žádost o opravu, změnu nebo stažení osvědčení a v případě, že jí nebude

¹⁸⁵ BUDZIKIEWICZ, Christine. Redress Procedures. In: CALVO CARAVACA, Alfonso-Luis, Angelo DAVÌ a Heinz-Peter MANSEL. The EU succession regulation: a commentary. Cambridge, United Kingdom: Cambridge University Press, 2016. ISBN 978-1-107-12730-2, s. 813.

¹⁸⁶ KRŮMIŇŠ, Toms. Application of the EU Succession Regulation in practice: The case of Latvia and beyond. *Journal of Private International Law* [online]. 2019, vol. 15, No. 2, 365-392 [cit. 2023-03-01]. ISSN 1744-1048, doi:10.1080/17441048.2019.1645978, s. 386.

¹⁸⁷ BUDZIKIEWICZ (2016) op. cit. pozn. 185, s. 818.

vyhověno, může podat opravný prostředek na základě čl. 72 odst. 1 pododst. 2 Nařízení jako osoba, která má na věci oprávněný zájem.¹⁸⁸

Příslušným k rozhodnutí o opravném prostředku je soudní orgán členského státu, ve kterém bylo EDO vydáno. Spojení soudní orgán je použito i v čl. 3 odst. 2 Nařízení, který odlišuje soudní orgán od ostatních orgánů. Z toho je možné vyvodit, že tímto soudním orgánem se rozumí jen soud. Příslušným k rozhodnutí o opravném prostředku tedy nebude např. notář jako jiný orgán ve smyslu čl. 64 písm. b) Nařízení. Další pravidla příslušnosti k rozhodnutí o opravném prostředku Nařízení neobsahuje. Na otázky vnitrostátní místní a věcné příslušnosti bude potřeba aplikovat vnitrostátní procesní právo.¹⁸⁹ V ČR bude k rozhodnutí o odvolání příslušný krajský soud.¹⁹⁰

Pokud příslušný odvolací orgán zjistí, že vydané EDO neodpovídá skutečnosti, má povinnost ho opravit, změnit nebo stáhnout, případně je povinen zajistit, aby některý z těchto úkonů učinil orgán, který EDO vydal. Tento postup je možný v případě faktických chyb (k faktickým chybám viz výše). Je tomu tak z důvodu, že zákonodárce v čl. 72 odst. 2 Nařízení použil spojení „neodpovídá skutečnosti“ stejně jako jej použil v čl. 71 odst. 2 Nařízení.¹⁹¹ Pokud byl podán opravný prostředek proti rozhodnutí o nevydání EDO a následně bylo zjištěno, že byl podán bezdůvodně, musí odvolací orgán EDO vydat, nebo zajistit, aby ho vydal vydávající orgán.

Jiná než výše uvedená procesní ustanovení o opravných prostředcích Nařízení neobsahuje, a bude se tedy, jak jsem již uvedla výše, postupovat podle vnitrostátního procesního práva.¹⁹² V ČR se použijí ustanovení o odvolání nacházející se v OSŘ, pokud ZŘS nestanoví jinak.¹⁹³ Ustanovení § 374 odst. 3 OSŘ, podle kterého může odvolání proti rozhodnutí vydanému notářem jako soudním komisařem zcela vyhovět předseda senátu, se nepoužije.¹⁹⁴

¹⁸⁸ KRŮMIŇŠ (2019) op. cit. pozn. 186, s. 388-389.

¹⁸⁹ BUDZIKIEWICZ (2016) op. cit. pozn. 185, s. 816.

¹⁹⁰ § 288a odst. 6 ZŘS.

¹⁹¹ BUDZIKIEWICZ (2016) op. cit. pozn. 185, s. 817.

¹⁹² Na základě čl. 78 odst. 1 písm. d) byly státy povinny do 16. listopadu 2014 (původně 16. ledna 2014) sdělit Komisi informace o opravných prostředcích. Tyto informace byly následně zveřejněny a jsou dostupné na stránkách e-justice v sekci o dědických řízeních (https://e-justice.europa.eu/content_succession-166-cs.do).

¹⁹³ § 1 odst. 3 ZŘS.

¹⁹⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 161/2016 Sb., II. Zvláštní část, Čl. II, K odst. 6, op. cit. pozn. 107.

5.2 Pozastavení účinků evropského dědického osvědčení

Účinky EDO mohou být pozastaveny vydávajícím nebo soudním orgánem.¹⁹⁵ Podle tuzemských právních předpisů může účinky EDO pozastavit notář jako soudní komisař. Po právní moci rozhodnutí o dědictví mohou být účinky EDO pozastaveny soudem.¹⁹⁶ Pozastavit účinky EDO *ex officio* není možné, musí o něj tedy zažádat některá z oprávněných osob. Okruh oprávněných osob se liší dle toho, který orgán má o pozastavení účinků rozhodnout. Vydávající orgán může pozastavit účinky EDO na žádost osoby, která prokáže oprávněný zájem. Zájem na pozastavení účinků EDO má například osoba, která tvrdí, že je dědicem, ale dosud za něj nebyla považována. V takovém případě by pak mohla chtít pozastavit účinky EDO do doby rozhodnutí o jejím postavení, aby osoba, která je v EDO uvedena jako dědic, nemohla nakládat s majetkem z pozůstalosti.¹⁹⁷ O pozastavení účinků soudním orgánem může požádat kdokoliv, kdo je podle čl. 72 Nařízení oprávněný k podání opravného prostředku proti rozhodnutím souvisejícím s EDO.

Vydávající orgán rozhoduje o pozastavení účinků v případě, že bylo zahájeno řízení o změně nebo stažení osvědčení podle čl. 71 odst. 2 Nařízení. Soudní orgán rozhoduje o pozastavení účinků, pokud bylo zahájeno řízení o opravném prostředku podle čl. 72 Nařízení.

V řízení o opravě EDO podle čl. 71 odst. 1 Nařízení (tj. v případě výskytu formální chyby) není pozastavení účinků vydávajícím orgánem možné.¹⁹⁸ Naopak soudní orgán může pozastavit účinky EDO i v případě řízení podle čl. 71 odst. 1 Nařízení. Je tomu tak z důvodu, že podle čl. 73 odst. 1 písm. b) Nařízení tak může učinit v případě řízení o opravných prostředcích podle čl. 72 Nařízení, což zahrnuje i opravný prostředek proti rozhodnutí podle čl. 71 odst. 1 Nařízení o opravě formální chyby v EDO.¹⁹⁹

¹⁹⁵ Čl. 73 odst. 1 Nařízení.

¹⁹⁶ § 288a odst. 5 ZŘS.

¹⁹⁷ REINHARTZ, Barbara. Article 73: Suspension of the effects of the Certificate. In: BERGQUIST, Ulf, Domenico DAMASCELLI, Richard FRIMSTON, Paul LAGARDE, Felix ODERSKY a Barbara REINHARTZ. EU Regulation on Succession and Wills: Commentary. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, Köln, 2015. ISBN 9783504080013, s. 297.

¹⁹⁸ Čl. 73 odst. 1 Nařízení.

¹⁹⁹ BUDZIKIEWICZ, Christine. Suspension of the Effects of the Certificate. In: CALVO CARAVACA, Alfonso-Luis, Angelo DAVÌ a Heinz-Peter MANSEL. The EU succession regulation: a commentary. Cambridge, United Kingdom: Cambridge University Press, 2016. ISBN 978-1-107-12730-2, s. 823.

Žádost o pozastavení účinků nesmí být podána dříve, než je podán opravný prostředek podle čl. 72 Nařízení nebo žádost o změnu či stažení EDO. Může být ovšem připojena k podání žádosti o změnu nebo stažení EDO nebo k podání opravného prostředku. Česká verze Nařízení není v tomto jednoznačná, neboť pouze stanoví, že účinky EDO mohou být pozastaveny do doby rozhodnutí o změně nebo stažení EDO, příp. do rozhodnutí o opravném prostředku. V anglické verzi Nařízení je ovšem použito slovo *pending*, které značí, že pro podání žádosti o pozastavení účinků již musí být řízení o výše uvedených rozhodnutích zahájeno.²⁰⁰

Ze znění čl. 73 odst. 1 Nařízení, který stanoví, že účinky EDO „mohou být pozastaveny“, lze dovodit, že je v diskreční pravomoci příslušného orgánu, zda účinky EDO pozastaví. Při rozhodování o pozastavení účinků EDO by měl daný orgán zvážit, jaká je pravděpodobnost, že EDO bude změněno nebo staženo, jak moc je pravděpodobné, že EDO neodpovídá skutečnosti, a také jaké důsledky bude mít kladné nebo záporné rozhodnutí o pozastavení účinků.²⁰¹

Účinky EDO musí být pozastaveny jako celek. Není možné pozastavit pouze některý z účinků uvedených v čl. 69 Nařízení. Rozhodnutí o pozastavení účinků EDO působí *ex nunc* a trvá do doby rozhodnutí o změně nebo stažení EDO, respektive do doby rozhodnutí o opravném prostředku. Pokud je rozhodnuto, že EDO má zůstat nezměněné, je nutné zrušit pozastavení jeho účinků. Spolu s EDO jsou pozastaveny i účinky jeho ověřených kopií.²⁰² Po dobu, kdy jsou účinky EDO pozastaveny, nesmí být vydávány jeho ověřené kopie a příslušný orgán je povinen o pozastavení jeho účinků uvědomit všechny osoby, kterým byla ověřená kopie dříve vydána.²⁰³

²⁰⁰ BUDZIKIEWICZ (2016) op. cit. pozn. 199, s. 820-821.

²⁰¹ KRŮMIŇŠ (2019) op. cit. pozn. 186, s. 389-390. BUDZIKIEWICZ (2016) op. cit. pozn. 199, s. 821-822.

²⁰² BUDZIKIEWICZ (2016) op. cit. pozn. 199, s. 822, 824.

²⁰³ Čl. 73 odst. 2 Nařízení.

Závěr

EDO bylo zavedeno Nařízením, které je použitelné na dědické řízení s mezinárodním prvkem v rámci členských států EU, a to za účelem zjednodušení dědických řízení s mezinárodním prvkem, zejména s ohledem na narůstající počet těchto řízení. Díky EDO tak mohou oprávněné osoby jednodušeji prokazovat své postavení a efektivněji uplatňovat svá práva a pravomoci v jiných členských státech. Jedná se o relativně nový instrument, s jehož využitím není příliš mnoho zkušeností. EDO ale není náhradou za vnitrostátní dědické osvědčení, ani před ním nemá přednost.

Osobami oprávněnými žádat o EDO jsou dědicové, odkazovníci mající přímá práva k dědictví, vykonatelé závětí a správci pozůstalosti. Pokud je více osob oprávněných podat žádost o EDO, mohou tak učinit i společně. Výčet osob oprávněných žádat o EDO je taxativní a není jej možné rozšířit např. na věřitele, a to ani v případě, že právní řád některého státu umožňuje vydat vnitrostátní dědické osvědčení jiným osobám.

Dědic jako oprávněná osoba nemusí mít přímá práva k dědictví. Výslovné uvedení, že je nutné, aby odkazovník měl přímá práva k dědictví, je nezbytné. Odkaz totiž můžeme dělit na vindikační a damnační. Vindikační odkazovníci mají přímá práva k dědictví a damnační odkazovníci mají nárok vůči dědici na vydání určité věci nebo věcí z dědictví. Právní řady některých členských států znají jen jeden z těchto druhů odkazů a v souvislosti s rozdílnou právní úpravou odkazů vznikaly problémy zejména při uznávání jejich věcněprávních účinků. SDEU v rozhodnutí o předběžné otázce ve věci Kubicka rozhodoval o výkladu čl. 1 odst. 2 písm. k) Nařízení, podle kterého je z působnosti Nařízení vyloučena povaha věcných práv. Původní spor se týkal zápisu práv ke zděděnému majetku do příslušných rejstříků. SDEU rozhodl, že věcným právem, které se na základě EDO do rejstříků zapisuje, je vlastnické právo, nikoliv odkaz. Ten je pouze způsobem přechodu věcného práva. Vlastnické právo bylo v daném případě známo všem zúčastněným členským státům. Díky tomuto rozhodnutí SDEU musí být účinky vindikačního i damnačního odkazu uznávány i v těch členských státech, jejich právní řád některý z těchto druhů odkazů nezná.

O EDO je možné požádat na formuláři, který je přílohou 4 Prováděcího nařízení. Jeho použití je ale pouze fakultativní, což napomáhá dosažení cíle Nařízení, kterým je mj. zjednodušení dědického řízení s mezinárodním prvkem. EDO může být podáno například i na formuláři stanoveném pro podání žádosti o vnitrostátní dědické

osvědčení, na obyčejném listu papíru nebo ústně. Povinnými údaji v žádosti jsou pouze informace nezbytné k tomu, aby bylo možné osvědčit prvky, které žadatel požaduje osvědčit. Každá žádost o EDO tedy bude obsahovat jiný druh informací.

Za účelem zjednodušení dědického řízení je k vydání EDO mezinárodně příslušný orgán státu, jehož orgány jsou mezinárodně příslušné k rozhodování o dědictví na základě relevantních pravidel Nařízení. Nařízení ale upravuje i příslušnost vnitrostátních orgánů k vydání EDO. Těmito orgány jsou soudy a jiné orgány, které mají pravomoc zabývat se dědickými věcmi podle vnitrostátního práva. Jinými orgány příslušnými k vydání EDO mohou být například notáři, daňová správa nebo orgány typově podobné českému matričnímu úřadu. V České republice jsou k vydání EDO do skončení pozůstalostního řízení příslušní notáři. Poté mohou EDO vydat pouze soudy.

EDO je možné vydat za podmínky, že bylo přezkoumáno splnění podmínek pro jeho vydání. Kromě úkonů vyjmenovaných v Nařízení může vydávající orgán provádět šetření k prokázání skutečností tvrzených žadatelem, pokud tak stanoví právní předpisy *lex fori*. Před vydáním EDO je vydávající orgán povinen informovat všechny oprávněné osoby. Měl by tak učinit veřejně. To však není nutné, pokud je vydávajícímu orgánu dostatečně prokázáno, že žádné další oprávněné osoby neexistují. Poplatky za vydání EDO a jiné úkony týkající se EDO nejsou Nařízením upraveny a jsou určeny dle procesních předpisů *lex fori*. V ČR jsou stanoveny zákonem o soudních poplatcích a notářským tarifem.

EDO musí být obligatorně vydáno na formuláři V, který tvoří přílohu 5 Prováděcího nařízení, a musí obsahovat takové informace, aby mohlo být dosaženo účelu, za kterým je EDO vydáváno. Informace obsažené v EDO ale nemohou jít nad rámec informací, jejichž uvedení bylo žadatelem požadováno. Obsah EDO se tedy stejně jako u žádosti o EDO bude v každém individuálním případě lišit. Po vydání EDO zůstává jeho originál u vydávajícího orgánu. Žadateli, případně i jiným osobám majícím oprávněný zájem, vydá tento orgán ověřenou kopii, která má omezenou dobu platnosti na 6 měsíců. SDEU v jednom ze svých rozhodnutí stanovil, že pokud je doba platnosti ověřené kopie EDO stanovena na dobu delší, než je přípustné, je i tak platná, ale pouze po dobu 6 měsíců. Tento závěr SDEU opřel o rec. 7 preambule Nařízení, dle kterého je cílem Nařízení usnadnění fungování vnitřního trhu odstraněním překážek voleného pohybu osobám, které potřebují uplatňovat svá práva v rámci dědických řízení. Podle SDEU by bylo v rozporu s tímto cílem Nařízení, pokud by z důvodu chybného vyplnění

údaje o době platnosti musely oprávněné osoby žádat o vydání nové ověřené kopie EDO. Tím by došlo bez jejich zavinění k průtahům v řízení a zvýšení jejich nákladů na dědické řízení. SDEU v tomto rozhodnutí zároveň odpověděl na otázku, zda stačí, pokud je ověřená kopie EDO platná ke dni jejího předložení, nebo zda musí být platná i ke dni, kdy orgán, jemuž byla předložena, vydá rozhodnutí. Dle SDEU nemohou předkladatelé EDO ovlivnit délku řízení a opět by bylo v rozporu s výše uvedeným cílem Nařízení, pokud by museli žádat o novou ověřenou kopii EDO z důvodu, že by orgán, jemuž byla původní kopie předložena, nestihl rozhodnout včas.

EDO vyvolává tři typy účinků. Prvním z účinků je skutečnost, že na informace uvedené v EDO se vztahuje vyvratitelná domněnka správnosti. Druhým z účinků je vyvratitelná domněnka ochrany dobré víry osob jednajících na základě EDO. V neposlední řadě pak EDO slouží jako podklad pro zápis majetku do rejstříků členských států. Tyto účinky EDO vyvolává ve všech členských státech a vůči všem osobám. V souvislosti s presumpcí správnosti je v této práci rozebráno, že EDO je listinou *sui generis*, nikoliv listinou veřejnou.

Nejdiskutovanější problematikou je zápis práv do KN na základě EDO. Některé členské státy odmítají do EDO popsat konkrétní zděděný majetek a jiné státy odmítají zapsat práva do KN na základě EDO v případě, že tato informace v EDO chybí. Oprávněné osoby se tak dostávají do situace, kdy si na základě EDO nemohou nechat zapsat nově nabytá práva do KN, z čehož následně vznikají spory před vnitrostátními soudy. V jednom z takových sporů byla SDEU položena předběžná otázka, zda je možné odmítnout zapsat vlastnické právo do KN na základě EDO v případě, že neobsahuje informace požadované dle vnitrostátní právní úpravy příslušného členského státu. S ní se SDEU vypořádal konstatováním, že státy, ve kterých má být právo do KN zapsáno, jsou oprávněny z výše uvedených důvodů zápis na základě EDO odmítnout. Rozhodnutí je ale nedostatečně odůvodněno a přenáší tento problém na dědice a jiné oprávněné osoby, které nemohou rozdílný přístup členských států vyřešit. To výrazně snižuje využitelnost EDO a ztěžuje proces zápisu práv ke zděděnému majetku, což je v rozporu s cíli Nařízení.

Vady EDO mohou být formální a faktické. Na základě formálních chyb může příslušný orgán opravit EDO z vlastního podnětu nebo na žádost osoby, která na tom má oprávněný zájem. V případě výskytu faktických chyb je možné EDO změnit či stáhnout, ale pouze na žádost osoby, která prokáže oprávněný zájem. Z vlastního

podnětu tak může příslušný orgán učinit jen v případě, že ho k tomu opravňuje vnitrostátní právo. V případě podání žádosti o změnu či stažení EDO je dokonce možné pozastavit jeho účinky. To je možné učinit i v případě podání opravného prostředku. Opravným prostředkem je možné napadnout rozhodnutí přijatá při vydávání osvědčení, rozhodnutí týkající se opravy, změny nebo stažení EDO, rozhodnutí vydávajícího orgánu o pozastavení účinků EDO a dále všechna rozhodnutí, proti kterým to připouští právní řád *lex fori*. Tuto úpravu opravných prostředků považuji za dostatečnou vzhledem k možnosti rozšíření okruhu napadnutelných rozhodnutí vnitrostátními právními předpisy.

I přes určité mezery v právní úpravě a přes některá kontroverzní rozhodnutí SDEU je dle mého názoru EDO vhodným nástrojem ke zjednodušení celého procesu dědění s mezinárodním prvkem v rámci EU. Právní úpravě EDO bych vytkla zejména nemožnost zápisu práv do KN na základě EDO v případě, že v něm vydávající orgán odmítá popsat zděděné nemovitosti tak, jak to vyžaduje právní řád státu, ve kterém má být právo do KN zapsáno. To je ovšem odmítáno i v případě vnitrostátních dědických osvědčení a z hlediska této problematiky jsou tak EDO i vnitrostátní dědická osvědčení na stejné úrovni. I přesto, že v některých případech může použití EDO působit potíže, jej nepovažuji za omezující nástroj, a to zejména z důvodu, že oprávněné osoby si mohou vybrat, zda k danému účelu použijí EDO, nebo vnitrostátní dědické osvědčení, pokud je jeho použití pro ně výhodnější. EDO tak vnímám spíše pozitivně. S ohledem na všechny tyto závěry se domnívám, že přijetí EDO bylo ze strany EU dobrým krokem.

Seznam použitých zkratk

Členský stát	členský stát Evropské unie
ČR	Česká republika
EDO	evropské dědické osvědčení
EU	Evropská unie
formulář IV	formulář IV nacházející se v příloze 4 Prováděcího nařízení Komise (EU) č. 1329/2014 ze dne 9. prosince 2014, kterým se stanoví formuláře uvedené v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v osvědčení
formulář V	formulář V nacházející se v příloze 5 Prováděcího nařízení Komise (EU) č. 1329/2014 ze dne 9. prosince 2014, kterým se stanoví formuláře uvedené v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení
katastrální vyhláška	vyhláška č. 357/2013 Sb., o katastru nemovitostí
katastrální zákon	zákon č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí
KN	katastr nemovitostí
Nařízení	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení
Návrh nařízení	Návrh nařízení Evropského Parlamentu a Rady o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a úředních listin ve věcech dědictví a vytvoření evropského dědického osvědčení

notářský tarif	Vyhláška č. 196/2001 Sb., o odměnách a náhradách notářů, správců pozůstalosti a Notářské komory České republiky
OSŘ	Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
OZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
Prováděcí nařízení	Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 1329/2014 ze dne 9. prosince 2014, kterým se stanoví formuláře uvedené v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení
SDEU	Soudní dvůr Evropské unie
ZŘS	Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

Seznam použitých zdrojů

Seznam použitých monografií

BERGQUIST, Ulf, Domenico DAMASCELLI, Richard FRIMSTON, Paul LAGARDE, Felix ODERSKY a Barbara REINHARTZ. EU Regulation on Succession and Wills: Commentary. Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, Köln, 2015. ISBN 9783504080013.

CALVO CARAVACA, Alfonso-Luis, Angelo DAVÌ a Heinz-Peter MANSEL. The EU succession regulation: a commentary. Cambridge, United Kingdom: Cambridge University Press, 2016. ISBN 978-1-107-12730-2.

FIALA, Roman, DRÁPAL, Ljubomír a kol. Občanský zákoník IV. Dědické právo (§ 1475-1720). 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015.

Max Planck Institute for Comparative and International Private Law: Comments on the European Commission's Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on jurisdiction, applicable law, recognition and enforcement of decisions and authentic instruments in matters of succession and the creation of a European Certificate of Succession. *Rabels Zeitschrift für ausländisches und internationales Privatrecht / The Rabel Journal of Comparative and International Private Law*. 2010, Bd. 74, H. 3, s. 522-720.

ŠEŠINA, Martin, Ladislav MUZIKÁŘ a Petr DOBIÁŠ. Dědické právo: kompletní pohled na dědění z hlediska hmotněprávního, procesního a mezinárodního : praktická příručka. 2. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022. Praktik (Leges). ISBN 978-80-7502-601-9.

Seznam použitých odborných článků

BAREŠOVÁ, Eva. Evropské dědické osvědčení a zápis do katastru nemovitostí. *Zpravodaj jednoty českých právníků*. 2020, č. 1, s. 24-33.

DUTTA, Anatol. The European Certificate of Succession: A New European Instrument between Procedural and Substantive Law. *International Journal of Procedural Law*. 2015, vol. 5, no. 1, s. 38-50.

EVROPSKÁ KOMISE. *Dědictví s mezinárodním prvkem - příručka pro občany*. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2017. ISBN 978-92-79-69033-4.

GIRAY, Faruk Kerem. POSSIBLE IMPACTS OF EU SUCCESSION REGULATION NO 650/2012 ON TURKISH PRIVATE INTERNATIONAL LAW. ANALI PRAVNOG FAKULTETA. 2016, 9/2016(18), 242-244.

HERTEL, Christian. European Certificate of Succession—content, issue and effects. ERA Forum [online]. 2014, vol. 15, n. 3, s. 393-407 [cit. 2023-02-15]. ISSN 1612-3093. doi:10.1007/s12027-014-0355-y.

IONAȘ, D.G. a N. CRĂCIUN. THE EUROPEAN HEIR CERTIFICATE. Bulletin of the Transilvania University of Brașov. 2016, vol. 9 (58) No. 2.

IVANC, Tjasa, KRALJIC Suzana "European Certificate of Succession - Was There a Need for a European Intervention." Annals of the Faculty of Law of the University of Zenica, 18, 2016, s. 249-274.

KRAMAR, Slađana Aras; TURK, Marko; VUČKO, Katarina. FINAL REPORT ON THE CONDUCTED RESEARCH ON THE IMPLEMENTATION OF THE SUCCESSION REGULATION IN CROATIA AND SLOVENIA. 2019. *Croatian Law Centre*.

KRŪMIŅŠ, Toms. Application of the EU Succession Regulation in practice: The case of Latvia and beyond. *Journal of Private International Law* [online]. 2019, vol. 15, No. 2, 365-392 [cit. 2023-03-01]. ISSN 1744-1048, doi:10.1080/17441048.2019.1645978.

LESZAY, Lenka a SVOBODA, Jiří. Návrh nařízení Rady (ES) o rozhodném právu, o pravomoci, uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech dědictví a závětí. *Ad Notam*. 2008, roč. 14, č. 2, s. 55-62.

MARINO, Silvia. 'Use of Standard Forms in EU Civil Judicial Cooperation: The Case of the European Certificate of Succession' (2020). *Cuadernos de Derecho Transnacional*, Vol. 12, N.1, s. 627-634.

PAZDAN, Maksymilian a Maciej ZACHARIASIEWICZ. The EU succession regulation: achievements, ambiguities, and challenges for the future. *Journal of Private International Law* [online]. 2021, vol. 17, no. 1, s. 74-113 [cit. 2023-02-17]. ISSN 1744-1048. doi:10.1080/17441048.2021.1911383.

ŘÍHA, Martin. Rozhodnutí Nejvyššího soudního dvora Rakouské republiky ze dne 15. 5. 2018, sp. zn. 5Ob35/18k. *Ad Notam*. 2018, roč. 24, č. 4, s. 23-24.

SISÁK, Ľuboslav. Európske osvedčenie o dedičstve a prepis vlastníctva k zdedenej nehnuteľnosti. *Právnik*. 2021, č. 10, s. 854-870.

STOICA, Veronica a Gabriela DUMITRACHE. SHORT LEGAL FORAY ON THE EUROPEAN CERTIFICATE OF SUCCESSION. *AGORA International Journal of Juridical Sciences*. 2017, no. 2 (2017), s. 96-106.

TAGARTA, Crina Alina. European Certificate of Succession Necessity or Opportunity?. *Legal Sciences in the New Millennium*. 2014, s. 59-65.

VAN ERP, Sjef a Katja ZIMMERMANN. The EU Succession Certificate. *ERA Forum* [online]. 2022 [cit. 2023-03-02]. ISSN 1612-3093, doi:10.1007/s12027-022-00716-7.

ZATUCKI, Mariusz. "Attempts to Harmonize the Inheritance Law in Europe: Past, Present, and Future." *Iowa Law Review*, vol. 103, no. 5, July 2018, pp. 2317-2342. HeinOnline.

Seznam použitých internetových zdrojů

Demonstrativní výčet. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-12-10]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Demonstrativní_výčet.

DOLEŽALOVÁ, Vendula a Stephan HEIDENHAIN. *Novinky ve světě EDO: vítězství v Praze, vyhrané odvolání v Olomouci a novela katastrální vyhlášky od 1. 1. 2020*. Právní prostor [online]. [cit. 2023-02-24]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/mezinarodni-a-evropske-pravo/novinky-ve-svete-edo-vitezstvi-v-praze-vyhrane-odvolani-v-olomouci-a-novela-katastralni-vyhlasky-od-1-1-2020>

HEIDENHAIN, Stephan. *Nová judikatura rakouského Nejvyššího soudního dvora k evropskému dědickému osvědčení*. Bnt attorneys in CEE [online]. 2018 [cit. 2023-02-19]. Dostupné z: <https://bnt.eu/cs/pravni-novinky/nova-judikatura-rakouskeho-nejvyssiho-soudniho-dvora-k-evropskemu-dedickemu-osvedceni/>.

HEIDENHAIN, Stephan. *Zápis pozemků do evropského dědického osvědčení z Německa*. Právní prostor [online]. 2018 [cit. 2023-02-18]. Dostupné z:

<https://www.pravniprostor.cz/clanky/mezinarodni-a-evropske-pravo/ht-zapis-pozemku-do-evropskeho-dedickeho-osvedceni-z-nemecka>.

Here's The Difference Between An Heir And A Beneficiary. MoneyWisdom [online]. Hanscom Federal Credit Union [cit. 2022-12-04]. Dostupné z: <https://go.hfcu.org/blog/whats-the-difference-between-an-heir-and-a-beneficiary>.

MATEŘANKOVÁ, Jarmila. *Mezinárodní příslušnost podle evropského nařízení o dědictví.* Ad Notam [online]. 2016 [cit. 2023-05-22]. Dostupné z: https://www.nkcr.cz/casopis-ad-notam/detail/39_284-mezinarodni-prislusnost-podle-evropskeho-narizeni-o-dedictvi.

Pojem transkripce. ABZ.cz: slovník cizích slov [online]. [cit. 2022-12-15]. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/>

Seznam judikatury soudů

Rozsudek Nejvyššího soudního dvora Rakouské republiky ze dne 15. 5. 2018, sp. zn. 5Ob35/18k.

Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 3. 6. 2008, sp. zn. C-308/06.

Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 12. 10. 2017, sp. zn. C-218/16.

Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 17. 01. 2019, sp. zn. C-102/18.

Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 1. 7. 2021, sp. zn. C-301/20.

Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 9. 3. 2023, sp. zn. C-354/21.

Seznam použitých právních předpisů

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení.

Vyhláška č. 196/2001 Sb., o odměnách a náhradách notářů, správců pozůstalosti a Notářské komory České republiky

Vyhláška č. 357/2013 Sb., o katastru nemovitostí

Zákon č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí

Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

Zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti

Zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 1329/2014 ze dne 9. prosince 2014, kterým se stanoví formuláře uvedené v nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení.

Seznam ostatních zdrojů

Návrh nařízení Evropského Parlamentu a Rady o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a úředních listin ve věcech dědictví a vytvoření evropského dědického osvědčení {SEK(2009) 410} {SEK(2009) 411} /* KOM/2009/0154 v konečném znění - COD 2009/0157 */.

OPLETAL, David. Specifika interpretace práva Evropské unie. Brno, 2012. Diplomová práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity.

Stanovisko generálního advokáta MACIEJE SZPUNARA ve věci C-354/21 přednesené dne 14. července 2022, ECLI:EU:C:2022:587.

Stanovisko generálního advokáta Yvese Bota ve věci C-218/16 přednesené dne 17. května 2017, ECLI:EU:C:2017:387.

VESELÁ, Lenka. Dědické řízení s mezinárodním prvkem se zaměřením na přijetí a praktické fungování Nařízení o dědictví. Praha, 2020. Rigorózní práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta. Vedoucí práce Doc. JUDr. Mgr. Magdalena Pfeiffer Ph.D.

Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 161/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění zákona č. 87/2015 Sb., a zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, ve znění zákona č. 375/2015 Sb., č. 161/2016 Dz.

Zelená kniha. EUR-Lex [online]. [cit. 2023-05-22]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=LEGISSUM:green_paper

Abstrakt

Evropské dědické osvědčení

Diplomová práce se zabývá evropským dědickým osvědčením, které bylo zavedeno Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení. Přijetí tohoto nařízení a zavedení evropského dědického osvědčení bylo významným krokem ke zjednodušení dědického řízení s mezinárodním prvkem v rámci Evropské unie.

Cílem diplomové práce je popis a analýza problémů, které se ohledně evropského dědického osvědčení vyskytly či vyskytují. V práci je také zohledněna a rozebrána judikatura Soudního dvora Evropské unie týkající se evropského dědického osvědčení. První část práce se zabývá prameny právní úpravy evropského dědického osvědčení. Dále je v ní vymezen pojem evropské dědické osvědčení a jeho vztah k vnitrostátním dědickým osvědčením. V diplomové práci je dále věnována pozornost celému procesu vydání evropského dědického osvědčení od podání žádosti o jeho vydání až po samotné vydání. V druhé kapitole jsou rozebrány osoby oprávněné žádat o evropské dědické osvědčení a také forma a obsah žádosti. Třetí kapitola je věnována vydání evropského dědického osvědčení. Tato kapitola se zabývá problematikou příslušnosti orgánů k vydání evropského dědického osvědčení a přezkoumání žádosti o něj. V této části práce je také rozebrána problematika formy a obsahu evropského dědického osvědčení a vydávání jeho ověřených kopií. Největší část práce je věnována účinkům evropského dědického osvědčení, jako je presumpce správnosti informací uvedených v osvědčení, ochrana dobré víry a také skutečnosti, že evropské dědické osvědčení slouží jako podklad pro zápisu do veřejných rejstříků, včetně katastru nemovitostí. V rámci této kapitoly je také analyzováno, zda je evropské dědické osvědčení veřejnou listinou. Poslední kapitola diplomové práce je věnována vadám evropského dědického osvědčení, opravným prostředkům a pozastavení účinků tohoto osvědčení.

Klíčová slova: evropské dědické osvědčení, mezinárodní dědické právo, nařízení o dědictví

Abstract

The European Certificate of Succession

The thesis deals with the European Certificate of Succession, which was introduced by Regulation (EU) No 650/2012 of the European Parliament and of the Council of 4 July 2012 on jurisdiction, applicable law, recognition and enforcement of decisions and acceptance and enforcement of authentic instruments in matters of succession and on the creation of a European Certificate of Succession. The adoption of this Regulation and the introduction of the European Certificate of Succession was an important step towards simplifying succession proceedings with an international element within the European Union.

The aim of the thesis is to describe and analyse the problems that have occurred or are occurring regarding the European Certificate of Succession. The thesis also takes into account and analyses the case law of the Court of Justice of the European Union concerning the European Certificate of Succession. The first part of the thesis deals with the sources of the legal regulation of the European Certificate of Succession. It then defines the concept of the European Certificate of Succession and its relationship with national certificates of succession. The thesis also focuses on the whole process of issuing the European Certificate of Succession, from the application for the European Certificate of Succession to the issuance itself. The second chapter discusses the persons entitled to apply for a European Certificate of Succession as well as the form and content of the application. The third chapter deals with the issue of the European Certificate of Succession. This chapter discusses the issue of the competence of the authorities to issue the European Certificate of Succession and the examination of the application for it. This part of the thesis also discusses the form and content of the European Certificate of Succession and the issue of certified copies thereof. The largest part of the work is devoted to the effects of the European Certificate of Succession, such as the presumption of correctness of the information contained in the certificate, the protection of good faith and the fact that the European Certificate of Succession serves as a basis for registration in public registers, including the Land Registry. This chapter also analyses whether the European Certificate of Succession is a public document. The

last chapter of the thesis is devoted to the defects of the European Certificate of Succession, the remedies and the suspension of the effects of this certificate.

Key words: the european certificate of succession, international succession law, the EU succession regulation